

PÉNZÜGYMINISZTERIUM

MAKROGAZDASÁGI ÉS KÖLTSÉGVETÉSI ELŐREJELZÉS 2020-2024

2020. december

ÖSSZEFOGLALÓ

A járvány kitörését megelőzően a magyar gazdaság kiegyensúlyozottan és dinamikusabban növekedett. A 2013-as növekedési fordulat óta elért teljesítménynek köszönhetően hazánk egy évtized alatt nagyot lépett előre a felzárkózásban: az Európai Unió átlagához viszonyított egy főre jutó vásárlóerő paritáson számított GDP a 2010 évi 65,9%-os szintről 2019-re 73,1%-ra emelkedett, valamint fejlettséget tekintve a közép-európai régióban felléptünk a dobogó harmadik fokára.

A bővülés pénzügyi egyensúlyt megőrző módon valósult meg. Az alacsony államháztartási hiány révén folyamatosan csökkent az adósságráta, a 2010. évi 80,6%-ról a tavalyi év végére 65,4%-ra, valamint a háztartások magas megtakarítási hajlandóságához is köthetően a 2010 előtt felhalmozott nettó külső adósság is gyorsan apadt, ugyanezen időszak alatt 53%-ról 7,8%-ra.

2020 tavaszán a világban szétterjedő járvány hullámai azonban megakasztották a kedvező folyamatokat. A világgazdaság a 2008-as pénzügyi válsághoz mérten is drámaibb visszaesést szenvedett el. Különösképp a nemzetközi értékláncokba mélyen integrált magyar feldolgozóipar, a turizmus és a légi szállítás nagy súlya felerősítette a negatív gazdasági hatások begyűrűződését. Ugyanakkor a nehéz helyzetbe jutott ágazatok megsegítésére, a családok helyzetének megerősítésére, valamint a kilábalás támogatására – támaszkodva az elmúlt években megerősített gazdasági fundamentumokra – a Kormány korábban sosem látott mértékű, a GDP mintegy 30%-át kitevő, többek között adócsökkentéseket, bértámogatásokat, törlesztési moratóriumot, fejlesztéseket ösztönző támogatásokat, illetve állami garanciaprogramok kiterjesztését tartalmazó gazdaságvédelmi intézkedéseket hozott, amiket jegybanki eszközök is kiegészítettek. Mindezeknek is volt köszönhető, hogy például az elsődleges munkaerőpiacon a nyári hónapokra még a tavalyi szintet is meghaladó foglalkoztatottság valósult meg.

A költségvetés hiánya egyfelől a pandémia következtében jelentősen erodálódott adóalapok, másfelől a meghozott támogató intézkedésekhez köthetően megemelkedett. Ugyanakkor a finanszírozás stabilitása mindvégig biztosított maradt. Az adósságkezelés fő prioritásai idén is érvényesültek, a külföldi kitettség és a devizaarány mérséklése továbbra is az adósságstratégia kiemelt célja maradt. A csökkenés ütemét ugyan lassították a devizakötvény-kibocsátások, azonban rendkívüli sikerük egyrészt visszaigazolta, hogy a befektetők bizalma töretlen a kormányzat által 2010 óta folytatott gazdaságpolitika iránt, másrészt pedig az általuk bevont forrás nemcsak a kormányzati tartalékokat emelte a válságidőszakban kívánatos bőséges szintre, de egyúttal a devizatartalékot is gyarapította.

Előretekintve, a járvány vakcinákkal való tartós visszaszorításával a magyar gazdaság várhatóan 2021 II. negyedévéétől ismét dinamizálódik. A növekedés helyreállítását támogatja a hazai gazdaság versenyképessége, az ország tőkevonzó ereje, amit bizonyít a hazai és az újonnan betelepülő vállalatok elmúlt időszakban bejelentett beruházásai. Szintén támogatólag hatnak a továbbra is növekedésösztönző állami programok, a fejlesztési célú források, az új Otthonteremtési Program elemei vagy a jelentős béremelések az egészségügyi ágazatban. Mindezek a külső konjunktúra helyreállításával biztosítják a magas foglalkoztatottság fenntartását, a bérek további emelkedését. Az újrainduló bővülés fenntarthatóságát a belső és külső egyensúlyi mutatók is megerősítik: a háztartások megtakarítási rátája előretekintve is magas marad, az ország külső finanszírozási képessége többletet mutat.

A költségvetés a jövőben is támogatja a növekedési folyamatokat. Ennek érdekében az államháztartás egyenlege a gazdaság teljesítőképességének erősödésével összhangban fog javulni, biztosítva az adósságráta folyamatos csökkenését, és amelynek eredményeként 2024-ben a hiány alacsonyabb lehet a járvány kitörését megelőző, kedvező konjunktúrájú 2019-es év adatánál.

A várható makrogazdasági folyamatok alakulását azonban a szokásosnál is nagyobb bizonytalanság övezi, mivel a világgazdaságba mélyen integrált országgént az exportpiacainkat érintő esetleges újabb kedvezőtlen folyamatok hazánkat is érinthetik. Ilyen kockázatot képez a megfelelő szintű átoltottság elérésig nem kizárható további járványhullámok kialakulása, az Egyesült Államok elsősorban Kína exportlehetőségeit korlátozó kereskedelempolitikai törekvései, valamint nem utolsósorban a csúcson lévő, és egyre csak halmozódó eladósodás.

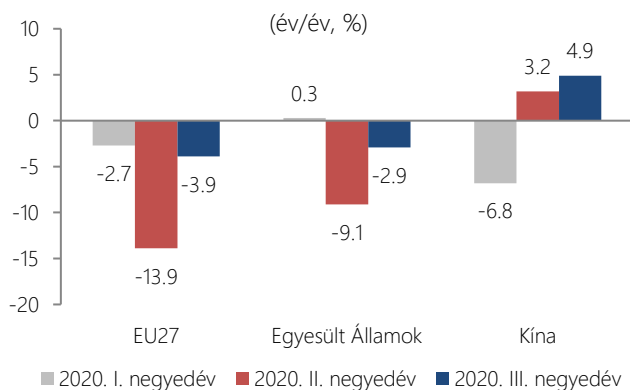
Mindazonáltal annak érdekében, hogy az Európai Unió átlagát legalább 2 százalékponttal meghaladó növekedési ütem fennmaradjon, a kormányzat jövőbeni intézkedéseivel is folytatja a magyar gazdaság versenyképességének megerősítését, a tőkeintenzív automatizált, magas hozzáadott értéket előállító, mindinkább innovatív termékekre való átállás támogatását, valamint a növekedési tartalékok mozgósítását.

MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK ÉS ELŐREJELZÉS

1.1 KÜLSŐ KÖRNYEZET

Az elmúlt négy évtized világgazdasági teljesítményének alakulásában mindeztidáig a 2009-es stagnálás jelentette a mélypontot. Ugyanakkor a 2020-ban várható 4-5%-os csökkenés még ennél is kedvezőtlenebb. A világszintűvé vált pandémia, valamint a terjedését fékező korlátozások a nagy volumenű, támogató fiskális és monetáris lépések ellenére a GDP soha nem látott visszaesését, számos területen munkahelyek tömeges megszűnését eredményezték. Kínában a gazdasági károk már az év elején megmutatkoztak, míg az észak-atlanti térségben ez inkább a második negyedévre volt jellemző. Bár nyár elején megindult a kilábalás, az ősz beálltával sokhelyütt a járvány második hulláma ezt a kedvező folyamatot elsodorta. A fejlemények a magyar gazdaság számára meghatározó külső keresletet is számottevően visszavetették, amelynek következtében a hazai export volumene az Euró-övezet 2012-es válsága óta először mérséklődik 2020-ban.

1. ábra: A GDP-alakulása 2020-ban

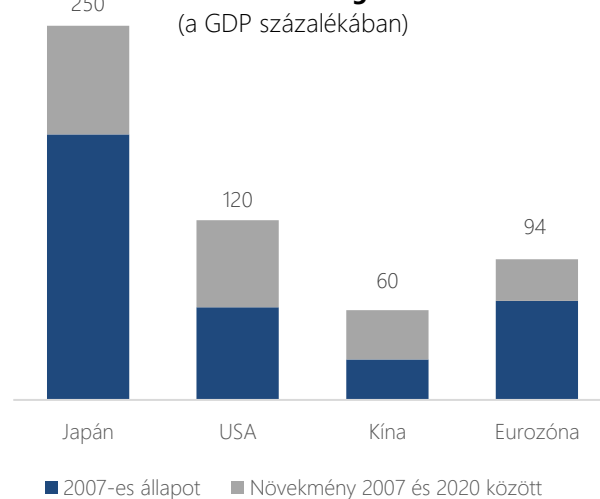

Forrás: FRED, Eurostat, NBS

Bár az Egyesült Államok a járvány által az egyik legsúlyosabban érintett ország, a gazdasága továbbra is felültejesítette az Európai Unióét, amelyben a kevésbé korlátozó járványügyi intézkedések mellett szerepe van a hathatós fiskális és monetáris beavatkozásnak. A korábbi évek laza költségvetési politikájával együtt mindez 120%-ra emelte a világ legnagyobb gazdaságának államadósság-rátáját. A magas mutató egyre inkább kockázatot hordoz, és gátat képezhet az újonnan megválasztott elnök gazdaságélénkítő elképzeléseinek megvalósításában.

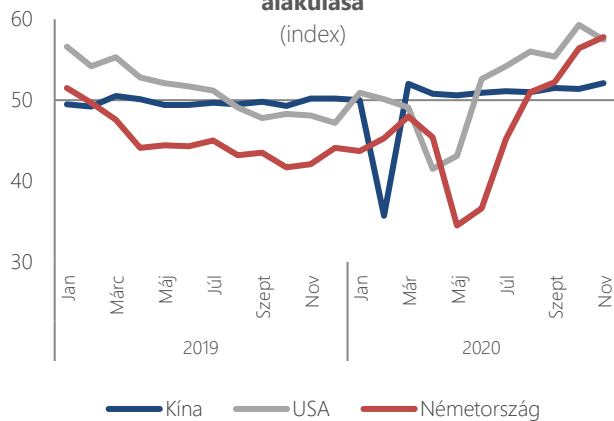
Az Euró-övezet stagnálása már a járványhelyzetet megelőzően is egy recesszió veszélyével fenyegetett, amely elsősorban a feldolgozóiparban látott lassulásban és a csökkenő új autó eladásokban volt tetten érhető. Azonban a járvány még drámaibbá tette a folyamatokat, amelynek következtében soha nem látott mélységbe zuhant a valutaövezet ipari termelése áprilisban. Az első hullám elcsitulásával ugyan kedvezőbb adatok érkeztek a harmadik negyedévre, de a jóval több esetszámot hozó második hullám terjedésével a legtöbb elemző „W” alakú válságot prognosztizál, borús képet festve 2020 utolsó negyedéről. A historikus méretű fiskális élénkítésnek, az EKB támogató monetáris politikájának, illetve a vakcinák elérhetőségének köszönhetően az Euró-övezet várhatóan 2021-ben részben már ledolgozhatja az ideji visszaesést. Mindazonáltal a kilábalást számos tényező, mint például a járműiparban keresleti és kínálati oldalon egyaránt zajló átalakulás vagy a Brexit következményei lassíthatják.

2. ábra: A világ vezető gazdaságainak államadóssága

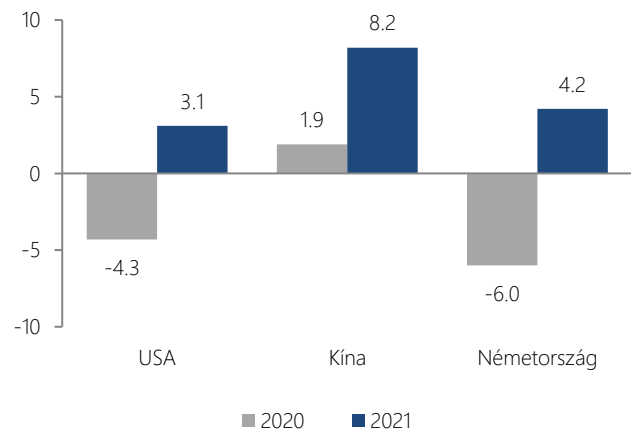
*Előrejelzés, Forrás: OECD, IMF, Eurostat, European Commission

3. ábra: A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex alakulása (index)

Forrás: Trading Economics

4. ábra: Az IMF GDP előrejelzései (év/év, %)

Forrás: IMF

A járvány kiindulópontjában, Kínában ugyan az első negyedévben történelmi léptékben is magas visszaesést regisztráltak, amit azonban gyors kilábalás követett. A felmérések és az eddig beérkezett konjunktúra adatok alapján, sikerült pótolni a kiesett termelés nagy részét, így várhatóan Kína lesz az egyetlen gazdasági nagyhatalom, amely pozitív növekedést tud elérni 2020-ban. Az elemzők által korábban prognosztizált, vírus hatására rövidülő beszállítói láncok hatása egyelőre nem látszódik a kínai külkereskedelmi adatokon, melyek dinamikus növekedést mutattak a harmadik negyedévben. Ennek köszönhetően a világkereskedelem egyik fő hajtóerejeként számon tartott ázsiai gazdaság továbbra is pozitívan járulhat hozzá a globális import alakulásához és jelentős felvevőpiac lehet a gyenge belső kereslettel rendelkező európai országok számára. Kína mellett a régió számos országában is eredményesnek bizonyult a járványügyi védekezés, amely nyomán az ázsiai gazdasági térség újabb lépéselőnybe kerülhet.

A globális növekedési kilátásokat pénzügyi oldalról is kockázatok övezik. Az elmúlt 20 évben a teljes globális adósság a GDP 225%-áról az idei év első felében történelmi magasságba, 331%-ára nőtt. A jelenlegi sérülékeny gazdasági környezetben sok ország esetében az alacsony hozamkörnyezet biztosítja a magas adósságállományok fenntarthatóságát. A növekedési folyamatok támogatása szempontjából ugyanakkor kedvező, hogy az inflációs környezet teret engedett a világ vezető jegybankjainak a laza monetáris kondíciók fenntartására.

A globális GDP alakulása 2020-ban történelmi mélypontot érhetett el, ugyanakkor a vakcinák elérhetővé válásával a konjunktúra is erőre kaphat. A világgazdaság növekedése az oltások széles körben való elérhetőségével párhuzamosan, 2021 második negyedévéig gyorsulhat fel. A hazánk külkereskedelme szempontjából meghatározó Euró-övezet gazdasága ismét dinamizálódhat, amelynek eredményeként a hazai exportőrök lehetőségei is bővülni fognak.

A világgazdasági folyamatokat azonban kockázatok övezik: a megfelelő szintű átoltottság elérésig nem zárható ki további járványhullámok kialakulása, a nagyhatalmak exportlehetőségeket korlátozó kereskedelempolitikai törekvései a jövőben is érvényesülhetnek, valamint az egyre fenyegetőbb méreteket öltő eladósodás előbb-utóbb korrekciókat kényszeríthet ki.

1.2 MAKROGAZDASÁGI HELYZETKÉP

GDP és tételeinek alakulása

A járvány tavasszal letérítette a magyar gazdaságot a kiegyensúlyozott növekedési pályájáról. Ezt megelőzően a hazai gazdaság fundamentumai igen kedvezőek voltak. A 2013-as növekedési fordulatot követően hazánk GDP-je dinamikusan bővült. A 2016 novemberében megkötött bér- és adómegállapodás nyomán pedig kiemelkedően magas növekedési fokozatba kapcsolt a magyar gazdaság: a 2017-es 4,3%-os bővülést követően 2018-ban 5,4%-kal, tavaly 4,6%-kal emelkedett a bruttó hazai termék.

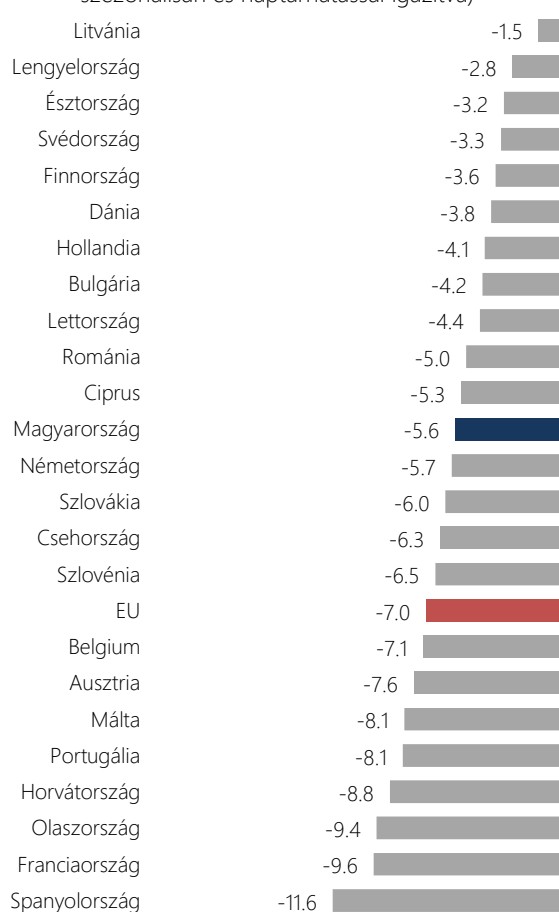
A GDP növekedés kiegyensúlyozottságát jelezte, hogy a fogyasztás és a beruházás egyaránt dinamikusan nőtt. Kedvező, hogy a fenti két tétel magas import tartalma ellenére a nettó export csak kismértékben húzta vissza a növekedést, ami többek között az ipari export növekedésének és a turizmus pozitív egyenlegének köszönhető. A növekvő fogyasztáshoz hozzájárult a 2010 óta mintegy 750 ezer fővel 4,5 millióra bővült foglalkoztatás, a bér- és adómegállapodás eredményeként számottevően gyorsult bérnövekedés, a közsféra életpálya programjai és a családok számára biztosított támogatások emelkedése.

Az idei év első kilenc hónapjában a hazai gazdaság, részben a negatív hatásokat kivédő, a Kormány által meghozott intézkedéseknek köszönhetően, 1,4 százalékponttal jobb teljesítményt nyújtott az uniós átlagnál. Ugyanakkor bizonyos szolgáltató ágazatokat, mint az európai összehasonlításban nagy súllyal rendelkező turizmust és logisztika ágazatot kedvezőtlenül érintettek a járványügyi korlátozások, ami a szolgáltatásexport visszaesésében is tükröződött. Eközben a szolgáltatásokon belül a pénzügyi ágazat és az infokommunikációs szolgáltatások növekedése mérsékelte a gazdaság csökkenését. A tavaszi átmeneti leállást követően a nemzetközi termelési láncokba mélyen beágyazott ipari termelés folyamatos kilábalást mutatott, így októberben az ágazat kibocsátása már meghaladta az előző évit. Ugyanakkor a már 2019-ben is a lassulás jeleit mutató építőipar a májusi jelentős csökkenést követően havi alapon csak mérsékelt növekedést

mutatott, így is csak részlegesen tudta ledolgozni visszaesését.

5. ábra: GDP alakulása

(2020 I.-III. negyedév, év/év, százalék, szezonálisan és naptárhatással igazítva)

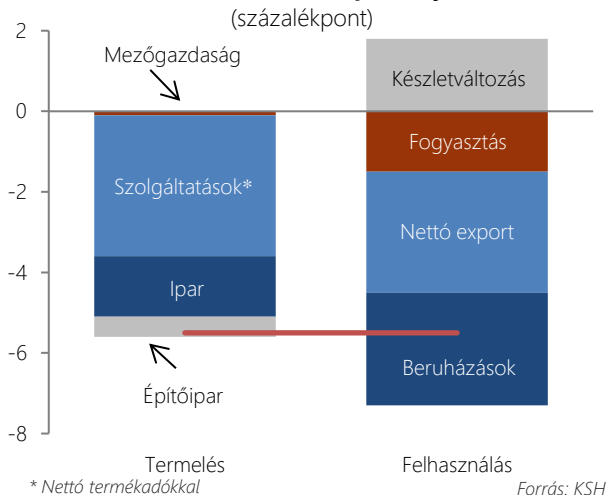

* Szezonálisan igazított

Forrás: Eurostat, PM számítás

A GDP alakulását tekintve a szolgáltatások visszaesése volt meghatározó. A termelő ágak közül a tavaszi leállás miatt a feldolgozóipar visszahúzó hatása 2 százalékpontos volt az idei első kilenc hónap során. A 2019 nyarán elért csúcst követően mérséklődő építőipari kibocsátás 0,5 százalékponttal csökkentette a gazdasági teljesítményt. A tavaszi aszály és a nyári heves esőzések, valamint a koronavírus által okozott fennakadások ellenére a kukorica hozama történelmi rekordot döntött, összességében azonban az agrárium kismértékben szintén csökkentette a gazdaság teljesítményét.

6. ábra: A 2020 I.-III. negyedéves, -5,5%-os GDP-növekedés dekompozíciója
(százalékpont)

2020 márciusában a járvány a háztartások fogyasztásának alakulását is kedvezőtlenül érintette. Csökkent a vállalatok foglalkoztatási hajlandósága, így megtorpant a lakosság rendelkezésre álló jövedelmének bővülése. A járvány terjedésének megfékezésére tavasszal bevezetett korlátozó intézkedések a szolgáltatások fogyasztásának nagymértékű visszaesését eredményezték, valamint a fogyasztók magatartását, vásárlási szokásait is átalakították. A külföldi vendégek elmaradása nem csupán a turizmusra, hanem a kiskereskedelemre is negatív hatást gyakorolt. Mindemellett újra erősödtek a lakosság óvatossági megfontolásai: vagyis a háztartások inkább kívánnak a nagyobb költségekkel, valamint a tartós fogyasztási cikkek megvásárlásával.

Ugyanakkor a háztartási hitelállomány 2020. I. félévében a korlátozások közepette is bővült, melyet a babaváró hitelek iránti fokozott érdeklődés, valamint a fizetési moratórium egyaránt támogatott. A hitelállomány a második negyedévben 232 milliárd forinttal lett magasabb, így a fennálló állomány június végén 19,6 százalékkal haladta meg a 2019. első félévében regisztráltat. A hitelintézetek 142 milliárd forint értékben kötöttek babaváró hitelszerződéseket a második negyedévben, így ez a demográfiai folyamatokat is ösztönző termék június végén már a háztartások hitelállományának mintegy 10 százalékát adta.

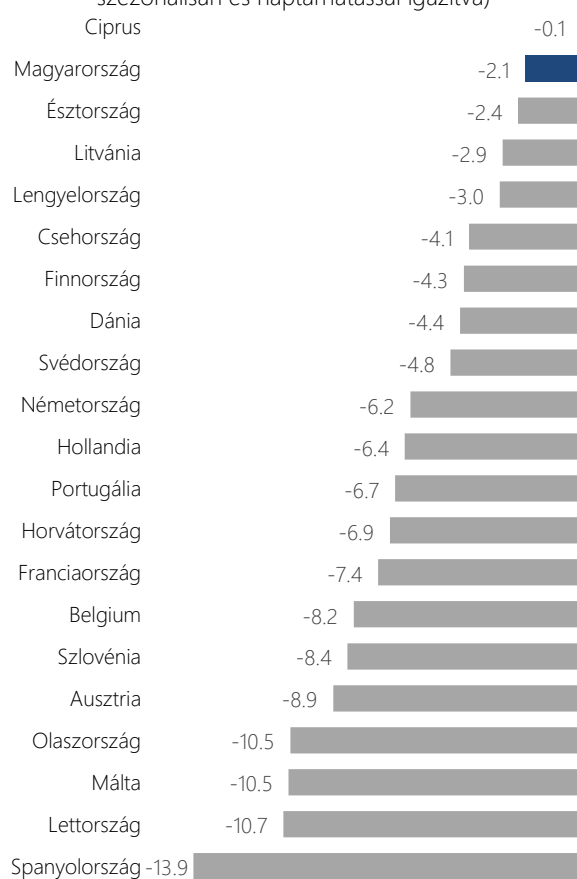
Mindezek eredőjeként 2020 első három negyedévében a háztartások fogyasztási kiadásai európai összevetésben csak kismértékben, 2,1%-kal csökkentek. A kormányzat intézkedései – többek a

között a KATA megfizetése alóli mentesülés, a hitelmoratórium, a járulékfizetési kötelezettség elengedése, továbbá a gyés-, gyed-, gyetjogosultság meghosszabbítása – hozzájárultak a társadalmi és gazdasági károk mérsékléséhez, a munkahelyek megőrzéséhez, ezáltal segítették a háztartások vásárlóerejének fenntartását.

Előretekintve, a járványügyi korlátozó intézkedések enyhítésével a fogyasztás is élénkülésnek indulhat. Ezt a folyamatot erősíti, hogy az Európai Unió tagállamai közül hazánkban az egyik legmagasabb a GDP-arányos megtakarítási ráta, illetve a legalacsonyabb a hitelállomány, amelyek a fogyasztáson keresztül jelentős növekedési tartalékot képeznek az elkövetkező években. Az államilag támogatott hitelprogramok (CSOK, Babaváró hitel) a következő időszakban is támaszt adhatnak a háztartási hitelezésnek. A foglalkoztatottak számának átmeneti csökkenését követően a munkaerőpiac ismét élénkülésnek indult, amelyhez a kormányzati intézkedések is hozzájárulnak. Mindezeknek köszönhetően a lakossági fogyasztás 2021-től ismét támogathatja a gazdasági növekedést.

7. ábra: Háztartások fogyasztási kiadásának alakulása

(2020 I.-III. negyedév, év/év, százalék, szezonálisan és naptárhatással igazítva)

1. számú keretes írás: Az erős fundamentumok és a hathatós válságindezések ellenére történelmi mértékű visszaesés következett be a járvány által nagymértékben sújtott ágazatok jelentős hazai súlya miatt

Az Egyesült Államokból elindult 2008-as pénzügyi válság globális gazdasági krízist okozott. Ebben az időszakban Magyarország a régió legsérülékenyebb országának számított: a növekedési teljesítmény jóval elmaradt a régiós versenytársakétól, az Európai Unió egyik legkedvezőtlenebb munkaerő-piaci mutatói jellemezték az országot, magas volt a költségvetés hiánya, az államadósság növekvő pályán állt, és nem utolsósorban a devizahitelek megugró törlesztőrészelei súlyosbították a visszaesést. Mindezek hozzájárultak ahhoz, hogy Magyarország mély és elnyúlt recessziót élt át, amelyből a korábban felhalmozott adósságok terhei miatt a kilábalás is éveket vett igénybe. A fennálló magas államháztartási deficit és adósság az anticiklikus gazdaságpolitikai eszközök alkalmazását korlátozta, sőt a kiadások visszafogásán alapuló hiánycsökkentés következtében a GDP-csökkenés még drasztikusabbá vált.

A világválság kitörését megelőzően, az elmúlt évek következetes magyar gazdaságpolitikájának köszönhetően a hazai gazdaság fundamentumai, ellentétben a globális pénzügyi és gazdasági válság időszakával, kedvezően alakultak. Az elmúlt hét évben erős növekedési lendület jellemezte a magyar gazdaságot. A dinamikus bővülő teljesítményhez jelentősen hozzájárultak a Kormány munkaerő-piaci aktivitást ösztönző intézkedései, amely révén mind a foglalkoztatottság, mind a bérek dinamikus emelkedtek, így a háztartások pénzügyi helyzete a korábbiaknál lényegesen stabilabbá vált, amit segített a szektor számára jelentős terhet jelentő devizahitelek kivezetése is. A külső egyensúlyi mutatók nemzetközi összevetésben is kiemelkedően alakultak, amelynek köszönhetően a korábbi évtizedben felhalmozott GDP-arányos nettó külső adósság is gyors ütemben mérséklődött.

Fontos kiemelni, hogy a dinamikus növekedés fegyelmezett fiskális politikával párosult. A GDP-arányos államadósság-mutató jóval alacsonyabb volt az uniós országok átlagánál a tavalyi évben, 65,4%-ot tett ki. A csökkenéssel párhuzamosan az adósság szerkezete is kedvezőbbé vált, mivel mérséklődött a külföldiek kezében lévő adósság és a devizaarány is. A költségvetés stabil helyzetéhez hozzájárult az adórendszer átalakítása, az adózás hatékonyságát és a gazdaság fehéredését eredményező intézkedések. Így a korábbi években felhalmozott tartalékok mozgásteret biztosítanak a nagy volumenű járványügyi és válságkezelési intézkedések végrehajtására az idei év folyamán.

Főbb makrogazdasági mutatók alakulása

	2008	2019
GDP növekedés (%)	1,1	4,6
GDP folyó áron (milliárd Ft)	27 217,4	47 513,9
Beruházási ráta (GDP %-ában)	23,4	27,2
Foglalkoztatottak száma (ezer fő)	3 848,3	4 512,1
Munkanélküliek száma (ezer fő)	326,3	159,7
Munkanélküliségi ráta (%)	7,8	3,4
Államháztartás hiánya (GDP %-ában)	3,7	2,1
Államadósság (GDP%-ában)	71,8	65,4
Külföldi kézben lévő államadósság (%)	51,4	33,9
Háztartási hitelállomány (GDP %-ában)	36,3	18,4
Háztartási devizahitelek aránya (%)	67,1	1,6
Külső finanszírozási képesség (GDP %-ában)	-6,2	1,5
Külső adósság (nettó, GDP %-ában)	52,6	8,1

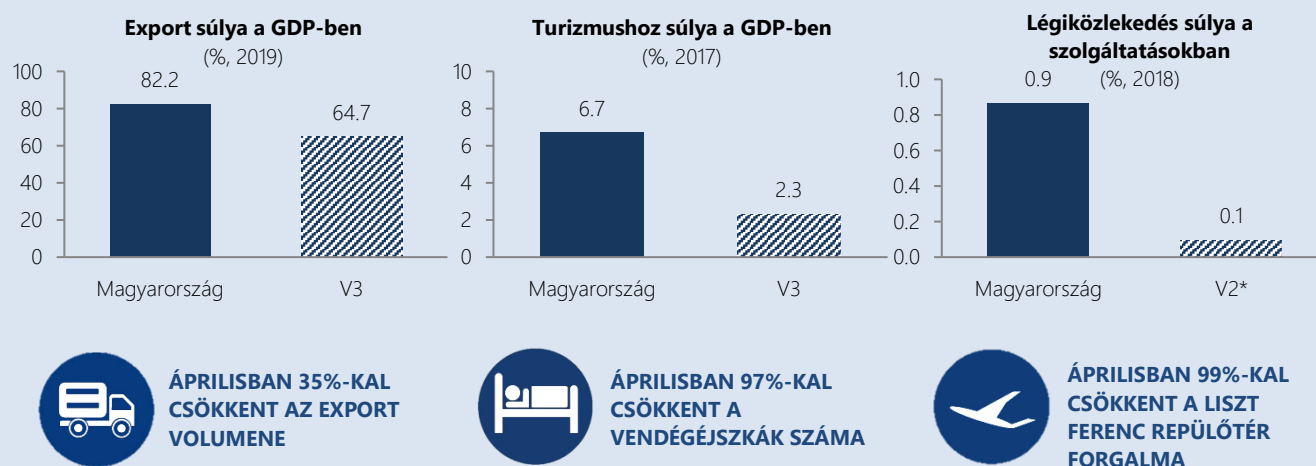
2020-ban az EU gazdasága várhatóan 7% feletti zsugorodást szenvedhet el, ami jóval nagyobb, mint a 2009-ben tapasztalt. Az erős fundamentumok, valamint az átfogó és hatékony válságkezelés mérsékli a magyar GDP visszaesését az idei évben, ennek ellenére a járvány terjedését akadályozó korlátozó intézkedések és a kedvezőtlen külpiazi környezet következtében a magyar gazdaság hasonló mértékű visszaesést szenvedhet el, mint 2009-ben. Ennek okai jórészt a gazdaság szerkezetére, az ipar és egyes szolgáltató ágak GDP-n belüli magas arányára vezethetőek vissza. Az export-orientált ipar 4,3, a piaci szolgáltatások 5,0 százalékponttal járultak hozzá a GDP csökkenéséhez a második negyedévben.

Egyrészt, a nagyfokú külkereskedelmi nyitottság, a magas GDP-arányos export (82%) révén a külső keresleti sokkok a magyar gazdaságban is éreztetik hatásukat. A tavaszi időszakban bekövetkezett európai és globális leállásokra reagálva az árukivitel rendkívüli mértékben esett vissza. Ennek hátterében az áll, hogy a feldolgozóipari termékek 29%-át adó járművek mellett egyes csúcstechnológiai termékek (pl. irodai- és számítógépek, híradástechnikai eszközök, tudományos-elektromos műszerek) exporton belüli aránya is igen magasnak számít nemzetközi összehasonlításban, az ezen termékek iránti kereslet erősen konjunktúra függő. Amíg az élelmiszerek exportja a második negyedévben kismértékű növekedést is fel tudott mutatni, addig a gépek és szállítóeszközök kivitele csaknem 28%-kal esett vissza a termelési láncok megszakadásának, a gyárleállások és a visszafogott külső kereslet következtében.

Másrészt, a turizmus és a hozzá kötődő szektorok hozzáadott értéke Magyarországon meghaladja az OECD átlagát, nemzetgazdasági súlya nagyobb a régiós országokénál. A járvány terjedését korlátozó intézkedések következtében a kereskedelmi szálláshelyek és a kapcsolódó turisztikai szolgáltatások is gyakorlatilag teljes leállásra kényszerültek. A tranzit és bevásárló turizmus elmaradása is jelentős kieséseket okozott a kereskedelemben, ugyanis a külföldi turisták által elköltött összeg 30%-a a hazai üzletek bevételeit gyarapította.

Harmadrészt, az idegenforgalom mellett a szállítási szolgáltatásokat is igen kedvezőtlenül érintették a korlátozó intézkedések. Az ágazat GDP-hez viszonyított súlya nemzetközi összehasonlításban magasnak számít (6%). Ezen túlmenően, a teljes szolgáltató szektoron belül a légi szolgáltatások súlya a harmadik legnagyobb az uniós országok körében, ami mögött Európa harmadik legnagyobb diszkont légitársasága, a Wizz Air áll. A légitársaság teljesítményét a márciusban bevezetett utazási korlátozások jelentősen visszavetették, így a szállítás ágazatnak jelentős szerep jutott a történelmi mértékű GDP-visszaesés alakulásában.

A járvány okozta visszaesés főbb tényezői

* Lengyelországra nincs elérhető adat

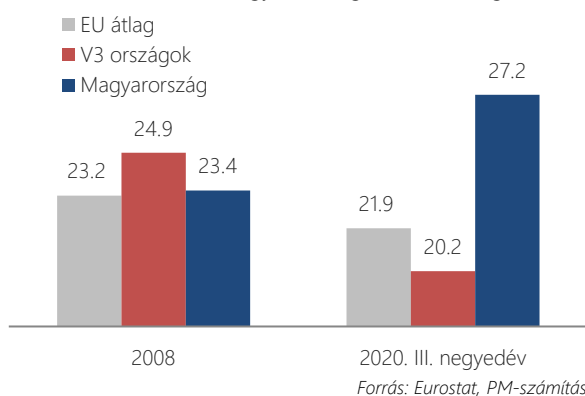
Forrás: OECD, Eurostat, PM-számítás

Összességében megállapítható, hogy a 2020-as évet Magyarország dinamikus, kiegyensúlyozott növekedéssel, ellenálló munkaerőpiaccal és makrogazdasági egyensúlytalanságoktól mentesen indította. Ezek a kedvező feltételek egyfelől lehetővé tették, hogy a járvány által okozott negatív gazdasági hatások kivédésére a Kormány az ország történetében egyedülállóan nagyméretű intézkedéscsomagot vessen be, másfelől megalapozzák azt a várakozást, hogy a járványveszély enyhülésével a magyar gazdaság gyorsan regenerálódhat és visszatérhet a dinamikus növekedési pályájára.

2020 első három negyedéve során 9 164 milliárd forint értékű fejlesztés valósult meg Magyarországon, amely teljesítmény 10,4%-kal alacsonyabb az előző évinél. Mindazonáltal 2010 óta összesen 55%-kal bővültek a fejlesztések, amelynek köszönhetően hazánk beruházási rátája a 2010-ben mért 20,2%-ról 2019-re 27,2%-ra emelkedett. A tavalyi évben elért eredményt sikerült megőrizni idén is, így a harmadik negyedév végén mért 27,2%-os értékkel továbbra is a második helyen szerepel Magyarország az európai uniós összevetésben.

8. ábra: Beruházási ráták

(GDP %-ában, 4 negyedéves gördülő összegek)

A vállalkozások körében mintegy 10%-kal csökkentek a fejlesztések az első három negyedév során, amelynek háttérében áll, hogy a külföldi érdekltségű cégek fejlesztési aktivitása visszafogottabb lett a járvány hatására kedvezőtlené váló gazdasági környezet miatt. A koronavírus válsággal összefüggésben előretekintve is fennáll a kockázata annak, hogy a keresletcsökkenés következtében egyes projektek megvalósítása a tervezettnél hosszabb időt vehet igénybe, valamint előretekintve kevesebb beruházási döntés születik. Mindezek ellenére az idei évben is már számos új tervezett vállalati fejlesztés került bejelentésre, amely alátámasztja hazánk továbbra is kiemelkedő tőkevonzó képességét.

A járvány kedvezőtlen gazdasági hatásainak tompítása, a gazdaság újraindítása, az exportpiacokon elért sikerek megőrzése, valamint a munkahelyek teremtése érdekében a Kormány – folyamatosan bővülő – Gazdaságvédelmi Akciótervet indított el. Ennek részeként, a hazai vállalkozások védelme érdekében döntés született új beruházásösztönzési és exporttámogatási intézkedésekről: a Magyar Fejlesztési Bank 1490

milliárd forint keretösszegnyi hitel, garancia és tőke programjairól, az Eximbank kárenyhítő programcsomagjáról, valamint a versenyképesség növelő támogatásról, amely segítséget nyújt – a járvány kitörése által nehéz helyzetbe került – feldolgozóipari és üzleti szolgáltató központi szektorban működő közép- és nagyvállalatoknak. Továbbá sor került a nagyvállalati beruházási támogatás keretösszegének kibővítésére is, speciális gazdasági övezetek kialakítására, illetve döntés született arról is, hogy az elkövetkező négy évben a magyarországi beruházást tervező cégek esetében a beruházásra fordítani kívánt nyereség akár teljes mértékben társaságiadó-mentességben részesüljön.

9. ábra: A 2020-ban bejelentett nagy volumenű beruházások (milliárd forint)

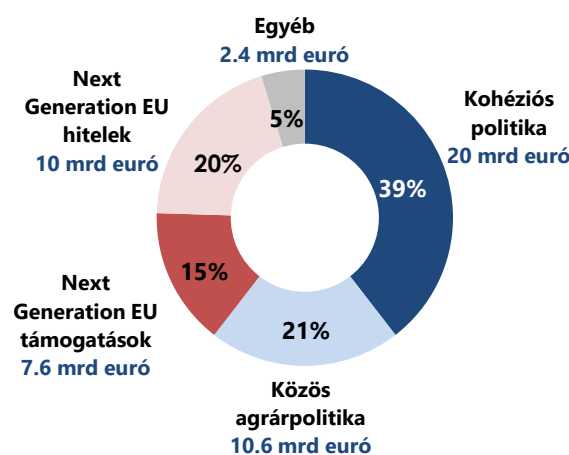

A háztartások beruházásait illetően, 2020 első három negyedévében 12,9 ezer darab lakásépítésre került sor, amely 25%-os bővülést jelent éves összevetésben. A kedvező adatok várhatóan az elkövetkező időszakban is fennmaradnak az eddigi legnagyobb volumenű Otthonteremtési Program meghirdetésének köszönhetően. Ennek részeként egyrészt 2021. január 1-től az új építésű otthonok értékesítésének áfatartalma 27%-ról 5%-ra csökken, másrészt azok a családok, akik igénybe veszik a CSOK-ot, visszaigényelhetik az 5%-os áfát is új otthonuk vásárlásakor. Harmadrészt a legalább egy gyermeket nevelő családok otthona felújítási költségeinek felét – legfeljebb 3 millió forintig – átvállalja az állam, negyedrészt januártól teljes illetékmentességet biztosít a Kormány azoknak, akik CSOK-kal vásárolnak új vagy használt ingatlant. Végezetül 2021-től többgenerációs otthon létrehozására – azaz az új családi házak tetőtér-beépítéséhez – is igénybe vehető a Családi Otthonteremtési Kedvezmény akár maximális 10 millió forintos összege.

2020 első felében folyó áron mérve lényegében ugyanannyi, közel 1100 milliárd forint értékű állami beruházás valósult meg, mint a megelőző évben, amely továbbra is kiemelkedően magas összegnek számít. Az elkövetkező negyedévek során a kormányzat beruházási teljesítményére – a koronavírus elleni védekezésre elköltött összegek mellett – továbbra is jelentős hatást gyakorolnak a

2014-2020-as uniós ciklus még fel nem használt forrásai. Az előrejelzési horizonton a 2021-2027-es időszak 32,9 milliárd eurós kohéziós forrásain túlmenően a Next Generation EU transferei is rendelkezésre állnak, amelynek a keretösszegéből – a jelenlegi számítások alapján – Magyarország 6,3 milliárd euró vissza nem térítendő forrásra, valamint 10 milliárd euró felvehető hitelkeretre jogosult. Így a 2021-től érkező 50,6 milliárd eurós összeg az elkövetkező 7 évben a hazai GDP 4-5%-át teszi majd ki.

10. ábra: Magyarország számára elérhető EU-s források és hitelek a 2021-2027-es időszakban
(milliárd euró, 2018-as árakon)

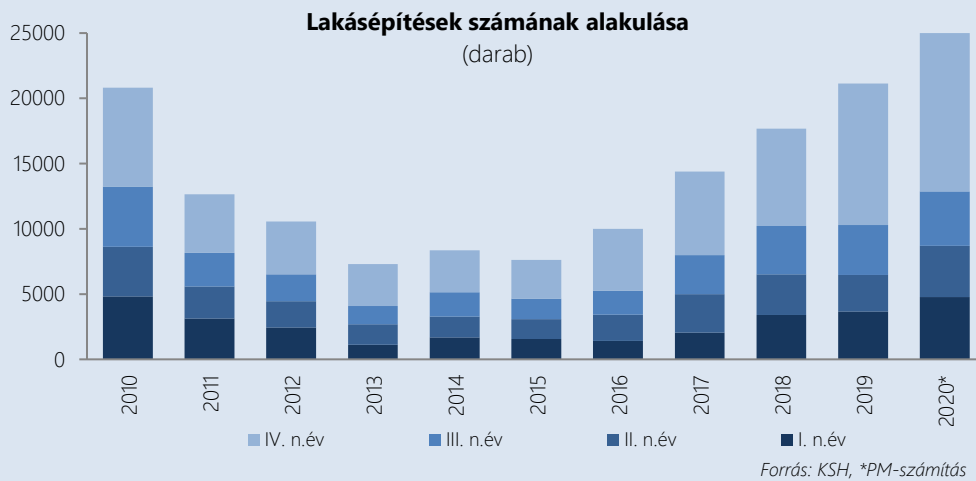

Forrás: Európai Bizottság, PM

A felvázolt folyamatokat figyelembe véve az idei évben a beruházások átmenetileg mérséklődnek, majd 2021 második felétől kezdődően újra lendületet vesznek a gazdaság visszarendeződésével párhuzamosan.

2. számú keretes írás: Az Otthonteremtési Program makrogazdasági hatása

2015 decemberében a Kormány számos, a lakásépítéseket keresleti és kínálati oldalról egyaránt ösztönző intézkedést hozott. Többek között döntés született a lakásértékesítések áfa-kulcsának 5%-ra történő átmeneti csökkentéséről, a Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK) emeléséről és az adó-visszatérítési támogatás bevezetéséről. Ezek eredményeként a történelmi mélypontot megjárt lakáspiac maga mögött tudta hagyni a 2008-as gazdasági válság okozta sokkot és az elmúlt közel öt év során dinamikus bővülés bontakozott ki a szektorban. Míg a 2013-2015-ös évek folyamán átlagosan csupán 7-8 ezer lakásépítésre került sor, addig 2019-ben már a 21 ezret is meghaladta a kiadott használatbavételi engedélyek száma. Az idei évben ez a teljesítmény vélhetően még tovább emelkedik, ugyanis az első három negyedév során 25%-kal több lakás épült az országban éves összevetésben.

A kedvező folyamatok várhatóan az elkövetkező időszakban is folytatódnak az idén ősszel bejelentett, Magyarország eddigi legnagyobb Otthonteremtési Programjának köszönhetően, amelynek célja, hogy mindenki saját tulajdonú otthonban élhessen, a fiatalok ott várhassák, nevelhessék gyermekeiket. A 2021. január 1-jén induló program az alábbi az öt elemből épül fel:

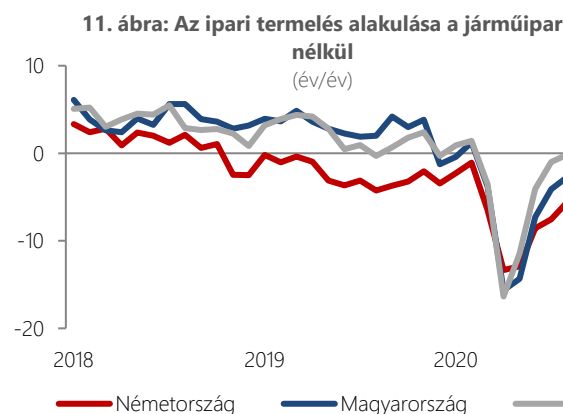
- Az új építésű otthonok értékesítésének áfatartalma 27%-ról 5%-ra csökken 2026 végéig, amennyiben az építési engedély 2022. december 31-ig véglegessé válik, illetve az egyszerű bejelentés eddig napig megtörténik. A korábbiakhoz hasonlóan, az áfacsökkenés a 150 m² alatti lakásokra és a 300 m²-nél kisebb alapterületű házakra érvényes.
- Azok a családok, akik igénybe veszik a CSOK-ot, visszaigényelhetik az 5%-os áfát új otthonuk vásárlásakor.
- Teljes illetékmentességet biztosít a Kormány azoknak, akik CSOK-kal vásárolnak új vagy használt ingatlant.
- Többgenerációs otthon létrehozására – azaz az új családi házak tetőtér-beépítéséhez – is igénybe vehető a Családi Otthonteremtési Kedvezmény akár maximális 10 millió forintos összege.
- A meghirdetett Otthonfelújítási Program keretei között a legalább egy gyermeket nevelő családok otthona felújítási költségeinek felét – legfeljebb 3 millió forintig – átvállalja az állam. A támogatást 2022. december 31-ig lehet majd igényelni.

A folyamatokat támogatja továbbá, hogy a Kormány döntése eredményeként a rozsdáövezetekben épülő új lakások esetében – időkorlát nélkül – 27% helyett 5%-os lesz az áfa, amely az érintett területeken az új lakások értékesítésére és azok bérbeadására is érvényes lesz. A rozsdáövezetekre vonatkozó kedvezményes áfa olyan ösztönző az ingatlanfejlesztők számára, amely a jellemzően használaton kívüli, egykori ipari területek funkcióváltását segíti elő, hozzájárulva a lakáskínálat számottevő bővüléséhez.

A 2020-ban bejelentett otthonteremtést célzó intézkedések együttvéve számottevő hatást gyakorolnak a növekedésre és a foglalkoztatásra. Az Otthonteremtési Programnak köszönhetően az elkövetkező négy év során mintegy 30 ezer lakással több épülhet meg az országban, ezáltal a 2024-ig tartó előrejelzési horizonton mindvégig 20 ezer darab felett alakulhat az újjépítésű lakások éves száma. A kormányzati intézkedések eredményeként ezekben az években átlagosan közel 9 ezer fővel emelkedhet az építőiparban foglalkoztatottak száma, ami a négy év alatt összesen 36 ezer új munkahelyet jelent a gazdaságban.

A lakásépítési szegmens GDP-arányos hozzáadott értéke éves átlagban várhatóan 0,7% körül alakul majd, amely 0,25 százalékponttal múlja felül az intézkedések hiányában prognosztizálható teljesítményt. Ezen túlmenően az Otthonfelújítási Program keretében 2021-ben és 2022-ben egyaránt 100-100 ezer darab lakáskorszerűsítésre kerülhet sor, amellyel a nemzetgazdaság hozzáadott értéke az egyes években nagyságrendileg 0,4%-kal gyarapszik majd. Összességében megállapítható, hogy az Otthonteremtési Program – a lakásépítéseken és felújításokon keresztül – 2021-2022 során egyaránt a nemzetgazdasági hozzáadott érték 1,1%-ának realizálásához ad hathatós támaszt.

A járvány hazánk iparát is visszafogta. A legnagyobb visszaesést a feldolgozóiparban, azon belül is a számottevő súlyú, a keresletre különösen érzékeny járműiparban lehetett látni: áprilisban az üzemleállások következtében gyakorlatilag lenullázódott a hazai autógyártók kibocsátása. Az év második felében azonban már jól teljesített az ág, az elmúlt hónapokban már meghaladta a tavalyi teljesítményét. A gyors visszapattanást ugyanakkor veszélyezteti a járvány második hulláma, amely különösen a keresletre lehet negatív hatással. Ezzel szemben viszont hosszútávon kedvező jelek is mutatkoznak: számos hazánkba települő akkumulátorgyártó és elektromos járművet előállító gyár valamint egyre szélesebb spektrumú beszállítóik révén Magyarország a járműiparban zajló átrendeződések nyertese lehet.

Forrás: Eurostat, SOSR

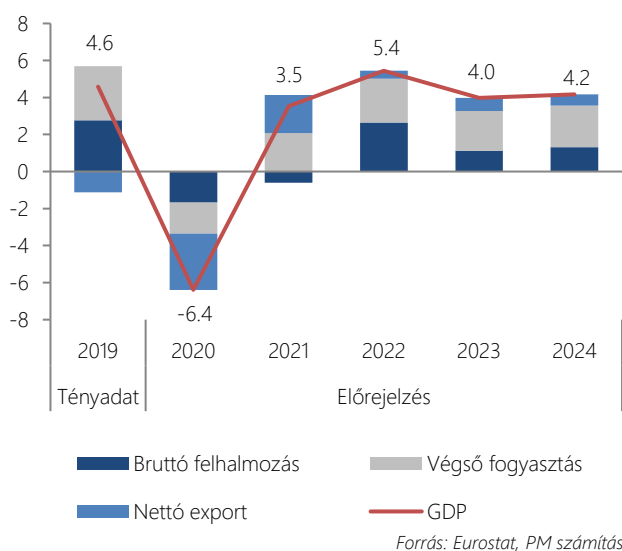
A járvány következtében a lezárt határok, illetve gazdasági aktivitás visszaesése miatt világszerte visszaesett a külkereskedelem, mely alól hazánk sem kivétel. Egyrészt a járműipari leállások jelentősen visszafogták az exportot, másrészt az alacsony belső kereslet és a zuhanó beruházások importtartalma miatt a behozatal is erőteljesen csökkent. Pozitívum viszont, hogy az áruegyenleg egyedül áprilisban, az első hullám mélypontján volt negatív, majd júniustól kezdve minden hónapban meghaladta az előző évi értéket. Az árukivitel visszaesésével párhuzamosan a szolgáltatásexport is kitétt a járványnak: a korlátozások és az óvatossá váló fogyasztói magatartás következményeként nagymértékben csökkent a hazánkban jelentős súlyú légi- és közúti áruszállítás és külföldi turizmus is. Előretekintve, a fokozatosan helyreálló külső kereslet, a visszatérő utazási kedv, valamint nem utolsósorban az elmúlt időszakban bejelentett nagy volumenű kapacitásnövelő

beruházások támogatják a kivitel növekedését. Mindezek biztosítják, hogy a jelenleg is számottevő külkereskedelmi többlet tovább emelkedjen.

A jövő év elejéig érvényben maradó szigorú intézkedésekkel párhuzamosan az év utolsó negyedében ismét nagyobb visszaesés prognosztizálható. A negyedik negyedéves romlás mintegy felét a felfutó esetszámok következtében a háztartások és vállalatok egyaránt növekvő óvatossága eredményezi, másik fele pedig a korlátozó intézkedések szigorításához köthető.

Előretekintve, a növekedés visszatértét elsősorban a fertőzéssel szemben védettséget nyújtó vakcina széleskörű elérhetősége teszi lehetővé. A járvány okozta sok elmúlásával, 2021. II. negyedétől kezdődően a növekedés húzóereje a foglalkoztatás és a bérek kedvező alakulása, a növekedést támogató költségvetési politika, az újonnan kiépült nagyvállalati kapacitások és a hazai és EU-s forrásokból megvalósuló fejlesztések keresletélénkítő hatása lehet. A következő évek kilátásaira nézve kedvező az is, hogy Európa-szerte jelentős stimulusokkal segítik a munkahelyek megőrzését, a kínálat és kereslet kölcsönös fenntartását, amely a magyar gazdaságot is magával húzza. Lefelé mutató kockázatot képez a külföldi turizmus feltételezettnél lassabb helyreállása, a romló európai munkaerőpiaci helyzet következtében csökkenő külső kereslet, amely a hazai beruházásokra és exportra is negatívan hathat. A kedvezőtlen áthúzódó hatások mellett a nagyfokú átoltottság megvalósulásáig eltartó járványveszélyeztetettség még rányomja a bélyegét a 2021. évi növekedésre, azonban 2022-ben ismét magasabb növekedési fokozatba kapcsolhat a gazdaság, felülmúlva a járvány előtti teljesítményét is. Ezt követően az előrejelzési horizont végéig 4% körül stabilizálódhat a növekedés üteme és fennmaradhat a hazai gazdaság 2 százalékpontos növekedési többlete az EU átlaghoz képest.

12. ábra: GDP-bővülés keresleti oldalon
(százalékpont)

Munkaerőpiac

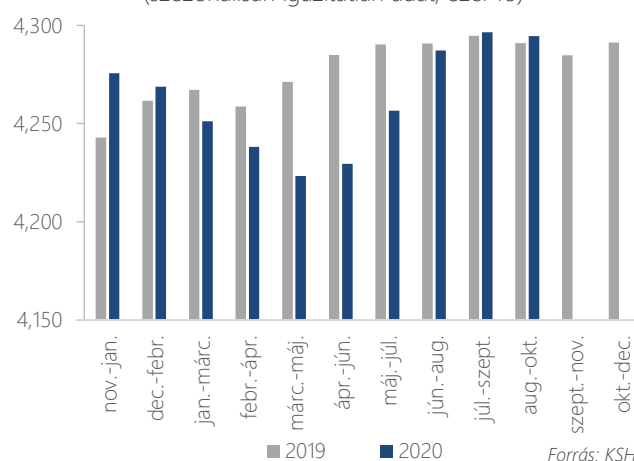
Foglalkoztatottság, munkanélküliség

A világvárvány kitörését megelőzően a hazai munkaerőpiac mutatói is kedvezőek voltak: a növekedési lendületben lévő gazdaságban a magas munkaerő-kereslet következtében a foglalkoztatottak száma meghaladta a 4,5 millió főt, a munkanélküliségi ráta rekord alacsonyra csökkent, miközben a keresetek reálértéke is jelentősen emelkedett.

2020 márciusában a járvány Magyarországot is elérte, amelynek következtében a korábbi kedvező munkaerőpiaci folyamatok megakadtak. A tavaszi hónapokban jelentősen csökkent a foglalkoztatottság, a második negyedévben átlagosan 102,6 ezer fővel (2,3 százalékkal) dolgoztak kevesebben, mint egy évvel korábban.

A korlátozások feloldását követően, az átmeneti ipari leállások megszűnésével és a belföldi turizmus nyár közepi fellendülésével párhuzamosan egyre többen tértek vissza a munkaerőpiacra. Az áprilisi mélypont (4 368 ezer fő) után emelkedésnek indult a foglalkoztatottak száma, augusztusban pedig – részben szezonális okok miatt - ismét több mint 4,5 millióan dolgoztak. Ez mindössze 0,4 százalékkal, vagyis 18 ezer fővel volt alacsonyabb a tavalyi év azonos időszakához képest. A szezonálisan igazított adatok alapján az előző negyedévhez képest 1,5 százalékkal emelkedett a foglalkoztatottak száma a harmadik negyedévben.

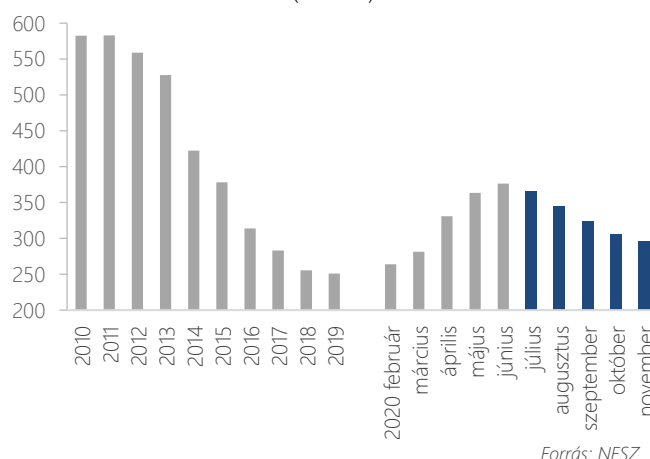
13. ábra: A hazai elsődleges munkaerőpiacon foglalkoztatottak száma
(szezonálisan igazított adat, ezer fő)

2020. augusztus-október háromhavi átlagában a foglalkoztatottak száma 4 482,4 ezer fő volt, amely 38,0 ezer fős csökkenés az előző év azonos időszakához képest. Azonban fontos kiemelni, hogy a foglalkoztatás gerincét adó hazai elsődleges munkaerőpiacon éves alapon 3,5 ezer fővel emelkedett a foglalkoztatottak száma. Kedvező, hogy a 20-64-es korosztály foglalkoztatási rátája a járvány miatti átmeneti visszaesését követően ismét meghaladja az Európa 2020 stratégiában meghatározott 75%-os célértéket.

A járványhelyzet miatt visszaeső teljesítmény következtében a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálatnál nyilvántartott álláskeresők száma március közepétől június közepéig emelkedett. Ugyanakkor kedvező, hogy a regisztrált álláskeresők száma azóta folyamatosan csökken. A december 13-ával záruló héten 291,3 ezer főt tartottak nyilván, így a júniusi csúcs óta 85,1 ezer fővel csökkent a létszámuk.

14. ábra: A nyilvántartott álláskeresők száma
(ezer fő)

Az Európai Unió 27 tagállamának átlagában a munkanélküliségi ráta a nyári hónapokban 7 százalék fölé emelkedett, ugyanakkor Magyarország e tekintetben továbbra is a legkedvezőbb mutatókkal bíró országok közé tartozik.

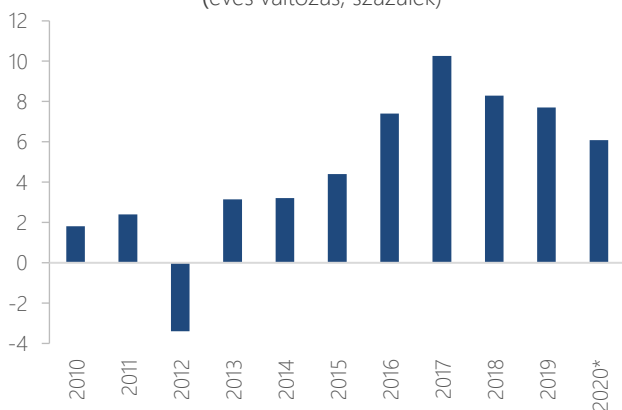
A munkaerőpiac visszaerősödését támogatják a meghozott kormányzati intézkedések – a bértámogatás, az adókedvezmények, a szociális hozzájárulási adó kulcsának 2 százalékpontos csökkentése, a munkahelyek megtartását és újak létrejöttét elősegítő beruházások támogatása, a hitelmoratórium, a kiemelt ágazatok védelme, a kedvezményes és állami garanciát tartalmazó hitelprogramok a magyar vállalkozások számára, a rugalmas munkajogi szabályok a távmunkavégzésre vonatkozóan. A kormányzati intézkedéseknek köszönhetően közel egymillió munkavállaló részesül munkaerőpiaci vagy képzési támogatásban.

Keresetek

A dekonjunktúra és az alacsonyabb foglalkoztatottság ellenére a bérdinamika 2020 első kilenc hónapjának átlagában is erős maradt, a nemzetgazdasági átlagkereset 9,8 %-kal 395 ezer forintra emelkedett az előző év azonos időszakához képest.

A keresetek reálértéke a január-szeptemberi időszakban 6,1%-kal emelkedett a fogyasztói árak előző év azonos időszakához mért 3,5%-os növekedése mellett. A nettó reálkeresetek 93 hónapja nőnek töretlenül. 2010 óta a nettó reálkereset 61,1%-kal emelkedett a nemzetgazdaságban.

15. ábra: A nettó reálkereset változása
(éves változás, százalék)

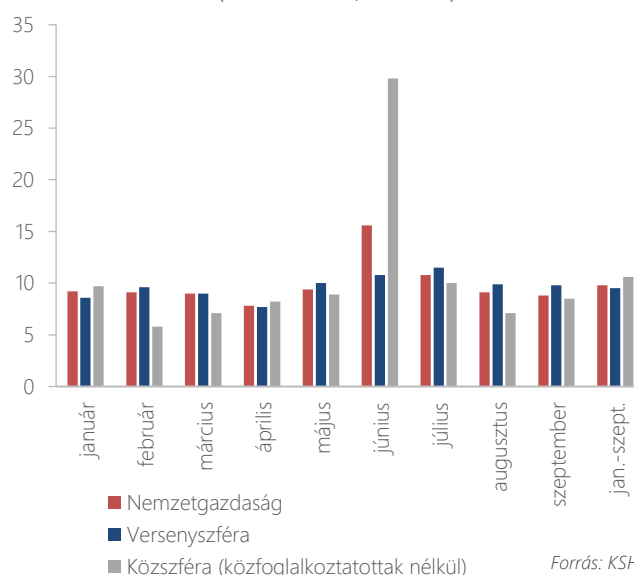

*január-szeptember időszakra vonatkozóan

Forrás: KSH

A 2020. január-szeptemberi időszakban a rendszeres (prémiumok és jutalmak nélkül számított) bruttó átlagkereset 9,2 százalékkal emelkedett az előző évhez képest. A versenyszférában 9,5%-kal, a közfoglalkoztatottak nélkül számolt közszférában 10,6%-kal emelkedtek a bérek 2019 azonos időszakához képest. A legjelentősebb bérnövekedés az egészségügyi dolgozók esetében volt tapasztalható, akik júniusban a veszélyhelyzet során nyújtott többletmunkájuk elismeréseként bruttó 500 ezer forint értékű rendkívüli juttatásban részesültek.

16. ábra: A bruttó átlagkereset változása 2020-ban
(éves változás, százalék)

Forrás: KSH

Az egészségügyben dolgozók anyagi megbecsülését tükrözi többek között, hogy 2020 novemberétől 20 százalékkal emelkedett az ápolók és az egészségügyi szakdolgozók bére. Ezt a 2018-ban elfogadott többéves béremelési program alapján 2022 januárjában további 30 százalékos béremelés követi majd. A Kormány 2021 januárjától fokozatosan végrehajtja az orvosi béremelési programot is, így például 2023-ra a kezdő rezidens orvosi fizetése közel 700 ezer forintra emelkedik, míg egy 40 éves szakmai tapasztalattal rendelkező szakorvos fizetése eléri majd a 2 millió 380 ezer forintot.

2021-ben a béremelkedések üteme átmenetileg mérséklődhet, azonban a konjunktúra visszatérével ismét lendületet kaphatnak. Relatív magasabb bérdinamika prognosztizálható azokban a járványtól sújtott ágazatokban, mint például a turizmus és

vendéglátás, ahol a fellendülési időszakban a korábbi leépítések folyamányaként hiányzó munkaerőt vissza kell pótolni.

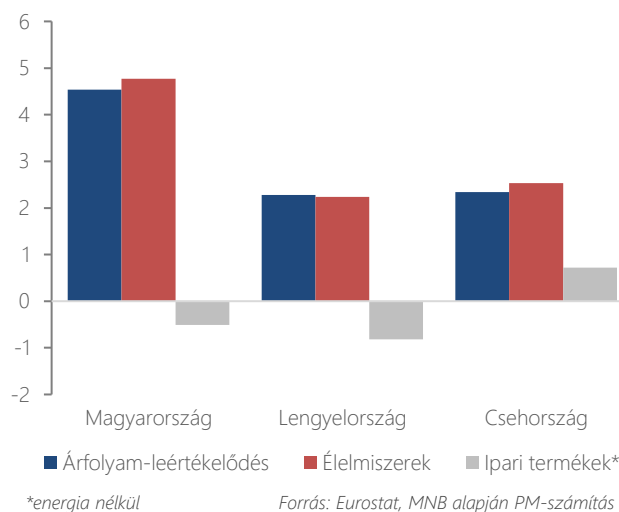
Infláció

2020 első tíz hónapjában az átlagos infláció 3,5% volt, azaz az áremelkedés 2020-ban az előző évihez hasonlóan alakult. A kormányzati intézkedések érdemben nem befolyásolták az áralakulást. Az indirektadó-változások mintegy 0,1 százalékponttal növelték az inflációt, ami a dohánytermékek és az üzemanyagok jövedéki adójának emeléséhez köthető, azonban az ingyenessé váló tankönyvek és a díjmentes parkolás átmeneti bevezetése ellensúlyozza ezt a hatást.

Az árakat ugyanakkor érdemben befolyásolta a konjunktúra visszaesése, habár a korábbi évekhez hasonlóan a régióban megfigyelhető folyamatok jelentősen elváltak az uniós tendenciától. Míg a nemzeti valutát használó visegrádi országokban az infláció az év első felében növekedett, addig az Euró-övezetben csökkent az áremelkedés üteme. Az eltérés oka részben a korábbi évekből fennmaradt erőteljes bérdinamika, illetve az a tényező, hogy járvány első hulláma enyhe volt a térség országaiban. Emellett a régióbeli devizák leértékelődése is hozzájárulhatott az infláció emelkedéséhez, ami magyarázza, hogy Szlovákiában a többi visegrádi országhoz képest visszafogottan alakult az árváltozás. Az árfolyam-begyűrűződés leginkább az élelmiszerárakban érhető tetten, az energia nélkül számított ipari terméke esetében nem látható szignifikáns eltérés a szlovákiaihoz képest.

Mindazonáltal a visszafogottabb kereslet árcsökkentő hatása szeptembertől a magyarországi áralakulásban is szembetűnővé vált, illetve az év második felében EU-szerte megfigyelt dezinflációs hatás is megjelent. Az élelmiszerek előző évből áthúzódó erőteljes árdinamikája is lanyhult, amit erősített a németországi sertéspestis járvány árleszorító hatása is.

17. ábra: Az árfolyam leértékelődése és egyes kereskedett termékek átlagos árváltozása
(Szlovákiához viszonyított éves változás, százalékpont)

Előretekintve az év további részében, illetve 2021 első felében is ennek megfelelően visszafogott lehet az áremelkedés. A dohánytermékeket érintő adóváltozások vélhetően az érvénybe lépéshez képest csak késleltetve, fokozatosan jelennek majd meg a felhasználói árakban. Az importált inflációt tekintve vegyes a kép, mivel bár az Euró-övezet felől érkező árnövekedés mérsékelt maradhat, azonban a gyengébb forint árfolyam megjelenhet a kereskedett termékek áralakulásában. Összességében a fogyasztói árak növekedése 2021-ben 3% lehet, illetve a rákövetkező években is az MNB középtávú céljának megfelelően 3% lehet az infláció.

Külső egyensúly

A külső egyensúlyt 2020-ban egymással ellentétes hatások alakították. Az árukat tekintve bár a második negyedévben az export leállása és az orvosi eszközök megugró importja miatt jelentős egyenlegromlást regisztráltak, azonban összességében az első három negyedévben az árumérleg hiánya GDP-arányosan 1,7-ről 1,0 százalékra javult. Az egyenlegjavulás leginkább a jelentős importtartalommal bíró beruházások csökkenéséhez köthető, de a folyamatot segítette a cserearány alakulása is. A szolgáltatásegyenleg ugyanakkor a turizmus, illetve az ahhoz szorosan kapcsolódó légi szállítás ágazat bezuhanó forgalma miatt az év egészében gyengén teljesített. Ezzel összhangban az első három negyedévben a szolgáltatásegyenleg GDP-arányos többlete 5,6 százalékról 3,7 százalékra csökkent.

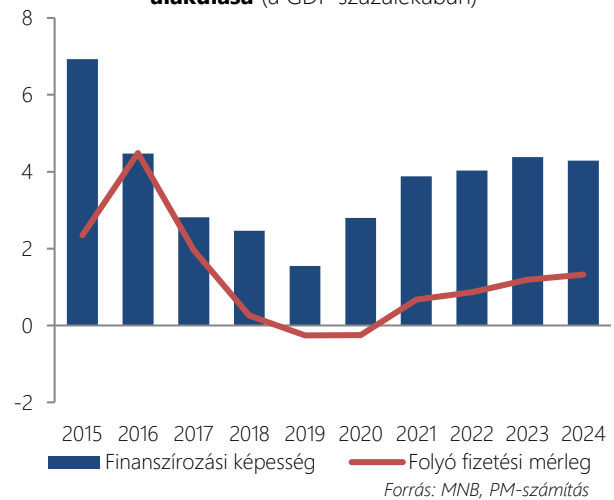
Az egyenlegre pozitívan hatott, hogy a jövedelmek kiáramlása a gyengébb gazdasági teljesítménnyel összhangban csökkent. 2020 első három negyedévében a jövedelmek egyenlege a GDP 2,5%-ának megfelelő hiánnyal zárt, szemben a 2019. évi 3,5%-kal, míg a folyó transzferek értéke zérus közeli szinten maradt. A folyó fizetési mérleg egyenlege így a GDP 0,4 százalékának megfelelő többletet mutatott, ami nagyságrendileg megfelel az előző évi 0,2 százalékos mértéknek.

Ugyanakkor a főként uniós transzfereket tartalmazó tőkémérleg egyenlege az elszámolási viták rendezését követően érdemben javult, amelynek köszönhetően a GDP 1,2%-ról 2,2%-ra nőtt a nettó beáramlás mértéke az első három negyedévben. A kedvező folyamatok eredményeként a folyó fizetési mérleg és a tőkémérleg összegeként számolt GDP-arányos finanszírozási képesség 2020 január és szeptembere között 2,6 százalékra emelkedett, szemben az előző év azonos időszakában mért 1,4%-kal.

Előretekintve, a nemzetközi turizmus helyreállításának, az egyszeri, leginkább a behozatalt érintő hatások kiesésének, valamint az újonnan épült exportkapacitásoknak köszönhetően a külkereskedelem többlete fokozatosan emelkedhet. A külföldi vállalatok eredménye tovább növekedhet, azonban a csökkenő adósság-szolgáltatból eredő

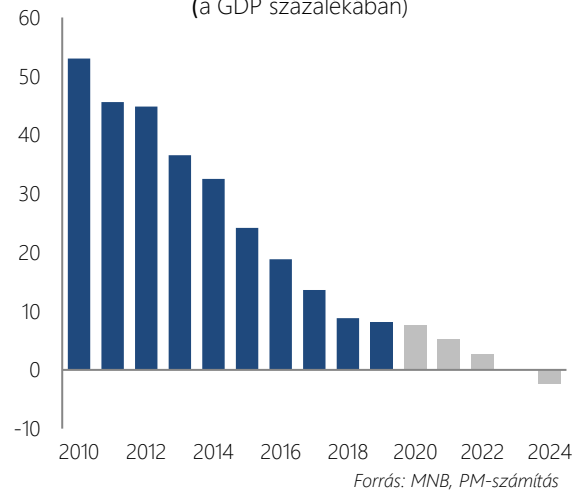
alacsonyabb kamatkidás mérsékelheti majd a jövedelemkiáramlást. A folyó fizetési mérleg egyenlege így várhatóan 2021-ben pozitív tartományba fordulhat, illetve az azt követő években nagyságrendileg a GDP 1%-a körül alakulhat.

18. ábra: A főbb külső egyensúlyi mutatók alakulása (a GDP százalékában)

Az unió felől érkező forrásbeáramlás tartósan magas maradhat, amelynek köszönhetően a külfölddel szembeni finanszírozási képesség érdemi többletet mutathat, tovább erősítve Magyarország negatív külső sokkokkal szembeni ellenálló képességét. A jelentős külfölddel szembeni többlet eredményeként tovább javulhat az ország külfölddel szembeni finanszírozási pozíciója. Ennek köszönhetően Magyarország a félévészázados adósi pozíció után a külfölddel szemben nettó hitelezővé válhat.

19. ábra: A külfölddel szemben fennálló nettó adósság alakulása (a GDP százalékában)

Pénzügyi piacok

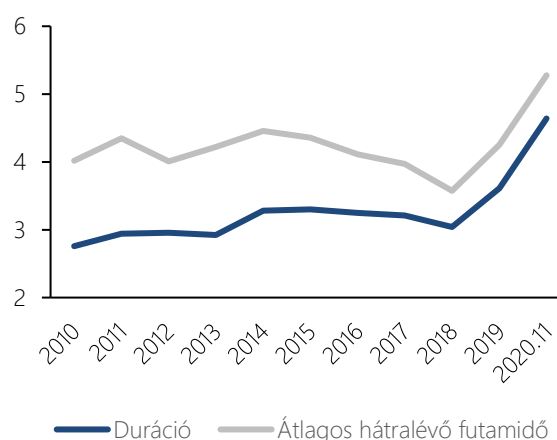
Adósságfinanszírozás

Az adósságkezelésben a korábbi évek főbb stratégiai irányvonalai teljesültek. Egyrészt a külső kitettség csökkentése, másrészt a devizaarány mérséklése, harmadrészt az adósság hátralévő futamidejének növelése 2020-ban is fontos szempont volt a finanszírozási terv végrehajtásakor.

A külföldi részesedés és a devizaarány csökkenésének üteme ugyan megtorpan, a központi költségvetés adósságán belül a devizaadósság aránya idén is 20% – a célsáv felső értéke – alatt marad azzal együtt is, hogy az adósságkezelő több ízben sikeres devizakötvénykibocsátást hajtott végre idén. Az utóbbi években nem vált feltétlenül szükségessé devizakötvények kibocsátása, annak szórványos alkalmazását a történelmileg alacsony nemzetközi hozamkörnyezet és diverzifikációs törekvések tették indokolttá. Ennek keretében több alkalommal is sor került – minden esetben kiemelkedő érdeklődést és sikert elkönyvelve – devizakötvények kibocsátására. Az áprilisi tranzakció keretében 6 és 12 éves futamidejű eurókötvények kerültek a piacra rendre 1,125% és 1,625% kamattal. Novemberben két másik eurókötvény-sorozat kibocsátása is lezajlott, ez esetben azonban már a nemzetközi gyakorlathoz is kapcsolódva hosszabb, 10 és 30 éves futamidőket megcélozva, 0,5%, illetőleg 1,5% kamatozást elérve. Az euróban történő adósságfinanszírozás mellett egy új szempontként merült fel zöld kötvények beemelése is a portfólióba, így júniusban Magyarország 15 éves zöld kötvényt bocsátott ki. Építve a kötvénytípus sikerére, valamint megcélozva a japán piaci jelenlét fenntartását, szeptemberben szamurájkötvény kibocsátására is sor került. A négy kötvénysorozatból kettő, a 7 és 10 éves futamidejű szintén zöld kötvény volt. A két hagyományos sorozat pedig – tesztelve a piacot – 3, illetve 5 éves lejáráttal került kibocsátásra. A kuponkamatok szintén kedvezően, 0,52% és 1,29% között alakultak. A kibocsátások sikere egyrészt visszaigazolta, hogy a befektetők bizalma töretlen a kormányzat által 2010 óta folytatott gazdaságpolitika iránt, másrészt pedig az általuk bevont forrás nemcsak a kormányzati tartalékokat emelte a válságidőszakban kívánatos bőséges szintre, de egyúttal a devizatartalékokat is gyarapította.

Az államadósság finanszírozásának befektetői szerkezetében eközben is lényeges volt a hazai szektorok szerepvállalása. Az intézményi befektetők vásárlásait – a nemzetközi példákhoz hasonlóan – a jegybanki kötvényvásárlási program támogatta. Emellett kiemelendő, hogy a lakosság részesedése továbbra is erőteljes maradt az adósságfinanszírozásban. A 2019-ben nagy sikerrel bevezetett MÁP+ erőteljesen növekedő pályára állította a lakosság kezében lévő állampapír-állományt, és bár 2020 első hónapjaiban a pandémia okozta bizonytalanság hatására a családok vásárlási kedve megcsappant, májustól kezdve ismét a MÁP+ az egyik legnépszerűbb megtakarítási eszközzé vált. Jelenleg az államadósság bő negyede a lakosság kezében van, az év első 10 hónapjában 750 milliárd forinttal 8 800 milliárd forintra emelkedett a háztartások állampapír-állománya. A lakosság megbízható befektető, növekvő szerepvállalásának köszönhetően még stabilabbá válik az adósságfinanszírozás. Erre a szektorra kevésbé jellemző, hogy hirtelen megszabadulna állampapírjaitól egy esetleges piaci turbulencia esetén, a kifizetett kamat pedig a magyar gazdaságban marad, a családok jövedelmét növeli. A hazai szektorokra való támaszkodás egészségesebb szerkezetű adósságállományt tesz tehetővé, amellyel mérséklődik az ország külső kitettsége és sérülékenysége.

20. ábra: Az államadósság durációjának és átlagos hátralévő futamidejének alakulása (év)

A harmadik prioritás az adósságkezelésben az adósság hátralévő futamidejének növelése. Mivel mind a lakossági, mind a hazai és külföldi intézményi

befektetők egyre inkább a hosszú állampapírokat keresik, az elmúlt években az adósság hátralévő futamideje és durációja is meredeken emelkedik, decemberre előbbi átlépte az 5,3 évet, utóbbi pedig 4,5 évnél jár. Ehhez érdemben hozzájárult a MÁP+ sikerén túlmenően a 15, sőt 30 éves futamidejű devizakötvény-kibocsátások is. Ezzel az adósság megújítási kockázata is érdemben mérséklődött.

Előretekintve az adósságkezelési prioritások fokozottan érvényesülni fognak. 2021-ben tovább csökken a devizaarány a külföldiek arányának mérséklődésével egyetemben, miközben a finanszírozásban tovább erősödik a hazai befektetők, mindenekelőtt a lakosság szerepe, amely által a lakosság kezében lévő állampapír-állomány a kormányzat célkitűzésének megfelelően 2023-ra eléri majd a 11 ezer milliárd forintot. Az adósság szerkezet egészségesebbé tételére és így a külső sérülékenységre csökkentésére vonatkozó kormányzati törekvéseket a befektetők mellett a hitelminősítők is elismerik, hiszen Magyarország az uniós tagországok azon felébe tartozik, amelyek eredményeit a hitelminősítők még a bizonytalanságokkal teli járványidőszak közepette is az adósságminősítés vagy minősítési kilátás javításával ismerték el. Mindez jól tükrözi, hogy Magyarország már egy erős, stabil fundamentumokkal rendelkező gazdaság.

Bankszektor

A 2020 tavaszán megjelenő – és gazdasági visszaesést hozó – járvánnyal szemben egy több szempontból is felkészült bankszektor támogatja a hazai gazdaságot. A magyar bankszektor 2019-ben jelentős többlet mellett teljesítette a tőkekövetelményeket: a teljes tőkemegfelelési mutató 2019 végén 20,2% volt, mely lényegesen meghaladja a 2008-as válság után jellemző 10-15% körüli szintet. 2020 első félévében a tőkemegfelelési mutató 21,4%-ra emelkedett, vagyis a bankszektor továbbra is magasan a szabályozói minimum felett teljesített.

A banki terhek növekedésére válaszul számos bankrendszeri likviditást támogató döntés született a járvány megjelenése óta. A bankoknak előírt tőkepufferek feloldásra kerültek, mindez lendületet adhat a banki hitelezési folyamatoknak. A bankok

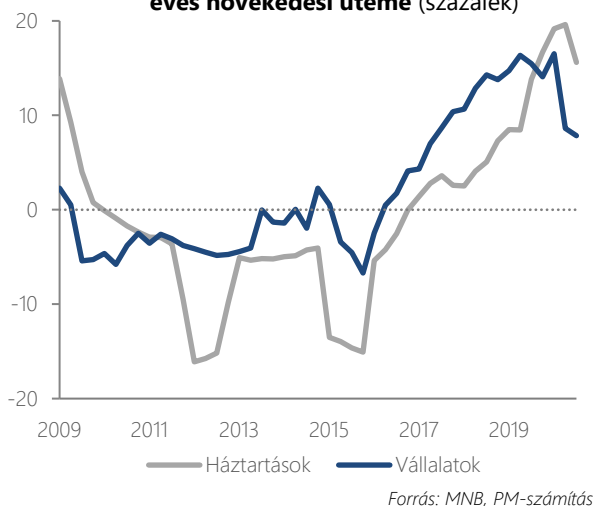
ezen felül – az MNB felszólítása után – 2021 januárjával bezárólag nem fizetnek osztalékot, ezzel is növelve rendelkezésre álló tartalékaikat. Ugyancsak banki likviditást erősítő lépés a bankok nagyvállalati hiteleinek fedezetként való elfogadása, mellyel a jegybank az eddigi 7000 milliárd forintos banki fedezeti kör további 2500 milliárd forinttal bővíti ki. Ezen túlmenően az MNB, MFB és Eximbank kedvezményes refinanszírozási hitelei is támogatják a bankszektor forrásszerzését.

A Kormány emellett az első intézkedések egyikeként 2020 év végéig hitelmoratóriumot rendelt el, ezzel védve a gazdasági visszaesésben bizonytalanná vált háztartási és vállalati szektor szereplőit. Szeptemberi adatok alapján a háztartások 59%-a, míg a vállalatok 63%-a vette igénybe a moratóriumot. A moratórium eredményeként a háztartások zsebében nagyságrendileg 3 500 milliárd forint, a vállalatoknál pedig mintegy 4 300 milliárd forint maradhat, ezzel enyhítve pénzügyi terhelésükön.

A járvány második hulláma miatt a vírus kedvezőtlen gazdasági hatása 2021-ben is kitart. Annak érdekében, hogy a családoknak és vállalkozásoknak elegendő idő álljon rendelkezésre anyagi helyzetük rendezésére, a moratórium kibővítésre kerül 2021. június 30-ig, ezzel tovább támogatva a várhatóan segítségre szoruló társadalmi csoportokat és vállalatokat.

A járvány kitörését megelőzően a vállalati szektor hitelállománya stabil növekedést mutatott, azonban a pandémia magyar gazdaságra kifejtett negatív hatása a hitelezési folyamatokban is visszaköszött. Az elmúlt négy negyedévben a vállalati hitelállomány 652 milliárd forinttal (7,8%-kal) bővült. Összehasonlításként, a vállalati hitelállomány bővülése egy évvel korábban az ideai számoknak majdnem kétszerese, 1 134 milliárd forint (15%) volt.

21. ábra: A háztartások és a nem-pénzügyi vállalatok hitelállományának éves növekedési üteme (százalék)

A háztartások hitelállománya 2020 harmadik negyedévével záruló négy negyedévben 1067 milliárd forinttal, 15,6%-kal lett magasabb. A hitelintézetek 2 309 milliárd forint értékű háztartási hitelt folyósítottak, ami 6,3%-kal haladja meg az egy évvel korábbi adatokat. A lakáscélú hitelek kihelyezése 241 milliárd forintot tett ki, vagyis a válság ellenére is 8,8%-kal növekedni tudott tavalyhoz képest.

A gazdasági visszaesésből fakadó várhatóan emelkedő nemteljesítő hitelállományra készülve a hazai bankszektor értékvesztés-képzésbe kezdett, emiatt a bankok eredménye az elmúlt években elért rekord magas szintekhez képest mérséklődött 2020 első félévében: a hitelintézeti szektor adózás előtti

eredménye 87 milliárd forint volt. A magyar bankrendszer 12% körüli tőkearányos megtérülése (ROE) ezzel összhangban 2020 első félévének végére 7,4%-ra mérséklődött.

Összességében véve az látszik, hogy az elmúlt évek gazdaságpolitikai intézkedéseinek köszönhetően a pénzügyi szektor jó állapotban szembesült a járvánnyal és annak elhúzódó hatásaival. A 2014-2015. évi forintosítás eredményeként a háztartások hitelein belül 1% alá csökkent a devizahitelek aránya, így nem ismétlődhetett meg a 2008-2009-es válság idején súlyossá vált devizahiteles probléma. Emellett a hitelek egyre nagyobb arányú fix kamatozása és a túlzott eladósodást megelőző makroprudenciális intézkedések is mind hozzájárultak ahhoz, hogy egy egészséges szerkezetű hitelállomány alakuljon ki. Emellett a kedvező konjunktúrafolyamatok és a demográfiai programok, továbbá a kormányzat által indított államilag támogatott hitelprogramok mind a hitelkereslet bővülését szolgálja, amely végső soron a válságnak a bankok üzletmenetére és pénzügyi mutatóira, valamint a családok és vállalkozások pénzügyeire gyakorolt kedvezőtlen hatásait tompítani tudja. A jövőre nézve a bankok költséghatékonyabb működésre való törekvése, valamint a lakosság és a vállalatok pénzügyi kultúrájának fejlesztése elengedhetetlen ahhoz, hogy a pénzügyi szektor a hitelfolyósításain keresztül a jövőben is megfelelően képes legyen hozzájárulni a gazdaság vérkeringésének fokozásához.

2. KÖLTSÉGVETÉSI ELŐREJELZÉS

HIÁNYPÁLYA

A 2020. évi költségvetést 4,0%-os gazdasági növekedéssel, 2,8%-os inflációval fogadta el a Parlament, a hiánycélt a GDP-hez viszonyítva 1,0%-ban határozta meg, a GDP 1%-át kitevő biztonsági tartalékok mellett.

A költségvetést a Kormány úgy dolgozta ki, hogy – miközben a hiány továbbra is jóval a GDP 3%-a alatt marad és folytatódik az államadósság csökkenése – az támogassa a gazdasági növekedést, és érvényesítse a gazdaság- és társadalompolitikai prioritásokat a prudens gazdálkodás szem előtt tartásával.

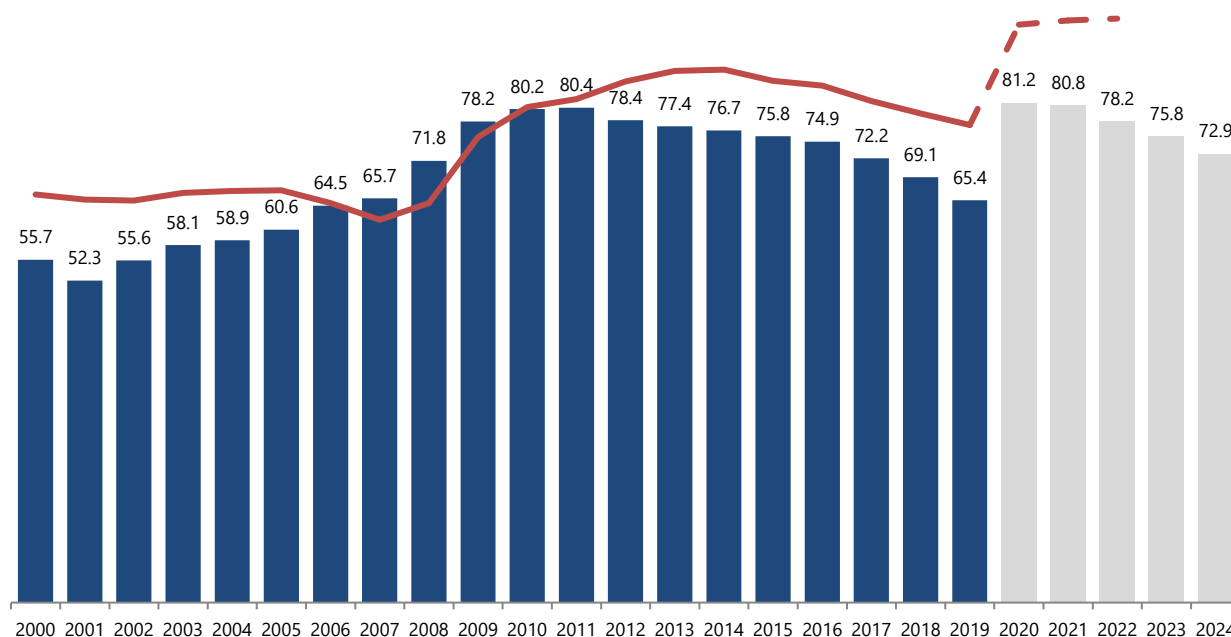
Az idei év gazdasági és költségvetési folyamatait teljes mértékben átírta a járvány. A tavaszi Konvergencia

Programban a Kormány 3%-os GDP-visszaeséssel számolt, ennek, valamint a járvány elleni és gazdaságvédelmi intézkedéseknek az eredményeként 3,8%-os GDP arányos hiányt jelzett előre.

Októberben egyértelművé vált, hogy a vártnál jelentősebb, 6,4%-os gazdasági visszaesés miatt a hiány is magasabb lesz, várhatóan a GDP 8,6%-a.

Az államadósság a járvány okozta gazdasági visszaesés és a magasabb hiány miatt az idei évben nyolc év csökkenést követően emelkedik, a GDP 81,2%-a lehet.

22. ábra: Az adósságráta alakulása Magyarországon és az Európai Unióban
(a GDP %-ában)

Forrás: Eurostat, PM előrejelzés, Európai Bizottság előrejelzés

A költségvetés központi alrendszerének pénzforgalmi hiánya 2020. november végén 3298,1 milliárd forintot tett ki, ami lényegesen magasabb az előző év azonos időszakában keletkezett deficitnél (766,3 milliárd forint).

A járvány okozta gazdasági visszaesés, valamint a bevezetett adókedvezmények az idei évben a

pénzforgalmi adóbevételi tervektől 1200 milliárd forint elmaradást eredményeznek. A főbb adónemek közül év végéig a szociális hozzájárulási adóból és járulékokból közel 415 milliárd forinttal, általános forgalmi adóból 365 milliárd forinttal, társasági adóból 98 milliárd forinttal, személyi jövedelemadóból 90

milliárd forinttal, jövedéki adóból 28 milliárd forinttal kevesebb bevétel érkezik a tervezettnél.

A béreket érintő átmeneti adó- és járulékedvezmények mellett a munkát terhelő adók és járulékok csökkenésében az is szerepet játszott, hogy a szociális hozzájárulási adó kulcsa 2020 júliusában újabb 2 százalékponttal csökkent, annak ellenére, hogy a 2016. évi hatéves bérmegállapodásban szereplő bérnövekedési feltétel a járvány következtében nem teljesült. Továbbá 2020. március-június és 2020. november, december és 2021. január időszakára a járvány által erősebben érintett vállalkozások számára kedvezmények, mentességek kerültek bevezetésre, illetve a turizmus és a vendéglátás élénkítése érdekében a munkáltató által SZÉP-kártyára nyújtott juttatások mentesültek a szociális hozzájárulási adó alól 2021. június végéig.

2020. március-június időszakában a válsághelyzet által leginkább sújtott ágazatok adó- és járulékedvezményben részesültek a rövid távú károk enyhítése érdekében, azaz a munkáltatóknak nem kellett a szociális hozzájárulási adót, a szakképzési hozzájárulást és a rehabilitációs hozzájárulást megfizetniük. Az intézkedések jelentős kedvezményben részesítették a munkavállalókat is ezekben az ágazatokban, ugyanis a munkaerőpiaci- és nyugdíjjárulék fizetési kötelezettségük átmenetileg eltörlésre került, valamint az egészségbiztosítási járulék összege is legfeljebb a jogszabályban előírt minimum (7710 forint) összegig került levonásra. Összhangban a járulékokra vonatkozó intézkedésekkel a leginkább sújtott ágazatokban a kisvállalati adót (KIVA) választók esetén sem kellett beszámítani a személyi jellegű kifizetéseket az adó alapjába, és a kisadózók tételes adója (KATA) szerint adózó legkisebb vállalkozások, önfoglalkoztatók fizetési kötelezettségei is elengedésre kerültek június 30-ig. Ezen felül az adóhatóság felfüggesztette az adóvégrehajtásokat a veszélyhelyzet végéig. A turisztikai szektor különös érintettségére tekintettel nem kell megfizetni a turizmusfejlesztési hozzájárulást 2020. március 1-je és december 31-e közötti időszakra.

További könnyítés, hogy 2020 tavaszától a Kormány újabb beruházásösztönző intézkedéseket vezetett be: a fejlesztési tartalékot a jövőben az adózási előtti nyereség teljes összegéig vehetik igénybe a vállalatok. Az elkövetkező négy évben magyarországi beruházást

tervező cégek esetében a beruházásra fordítani kívánt nyereség akár teljes egészében társasági adó mentességben részesülhet.

A családok helyzetének javítását szolgálja, hogy a veszélyhelyzet megszűnéséig meghosszabbodott a gyermek gondozására, nevelésére tekintettel nyújtott egészségbiztosítási és családtámogatási ellátásokra való jogosultság.

November 11-től a járvány második hulláma gazdaságra gyakorolt hatásának enyhítése érdekében a vendéglátásban és a szabadidős ágazatban működő vállalkozásokat mentesítette a Kormány a munkáltatói adóterhek megfizetése alól, amely biztosítja az ott dolgozók munkájának a megtartását és novemberi bérük kifizetését is. A kedvezmény igénybevétele a lehető legkedvezőbb módon történik, nincs szükség külön kérelem, vagy nyilatkozat benyújtására. Az intézkedés csaknem 15 ezer vállalkozást érint.

Decemberben a Kormány döntött arról, hogy a turizmus és a vendéglátás ágazatban a bértámogatási programot 2021. január 31-ig meghosszabbítja, valamint kiterjeszti az utazásszervezéssel foglalkozó vállalkozásokra is. Ez az intézkedés 140 ezer vállalkozást érint és a bérköltségek 2/3-ának az elengedését és átvállalását jelenti. A támogatást egy újabb döntés eredményeképpen a magántulajdonú buszos vállalkozásokra is kiterjesztik.

A szállodák a november 8-ig beérkezett foglalások után 80%-os kompenzációt kapnak, amennyiben a munkavállalók továbbfoglalkoztatását vállalják.

Továbbá a tavaszi időszakhoz hasonlóan a kisvállalati adó esetében a személyi jellegű kifizetések nem képezik az adó alapját a válság által leginkább sújtott ágazatokban ezen időszakra vonatkozóan.

A Kormány ugyancsak döntött arról, hogy akik digitális oktatásban vesznek részt, azok számára a helyhez kötött internet-hozzáférési szolgáltatás harminc napra ingyenesen vehető igénybe.

A járvány elleni védekezés és a gazdaság újraindítása forrásainak biztosítása érdekében a Kormány már áprilisban három költségvetési alapot hozott létre.

A Járvány Elleni Védekezési Alapban 663 milliárd forint került biztosításra, melyből a legnagyobb tétel, a Járvány Elleni Védekezés Központi Tartaléka már

rendelkezésre állt 378 milliárd forint értékben. A Kormány a járvány elleni védekezés költségeinek finanszírozása érdekében, a közös teherviselés elvét érvényesítve új adókat is bevezetett. A főleg a multinacionális kereskedelmi láncokat terhelő kiskereskedelmi különadóból 45 milliárd forintot, a bankoktól – a bankadó módosítása révén – 55 milliárd forintot vár a költségvetés. A járvány elleni védekezés érdekében sor került a gépjárműadó központi költségvetésbe való teljes átirányítására. A járvány súlyossága miatt az év folyamán nyilvánvalóvá vált, hogy a Járvány Elleni Védekezési Alapba átcsoportosított összegek nem fedezik a felmerülő kiadásokat. Az alap előirányzatai felülről nyitottak, így azok túlléphetők, az év egészében több mint 1016 milliárd forintos kiadással számol a költségvetés. A Kormány ebből az alapból biztosította többek közt a védőnők és egészségügyi szakdolgozók 20 százalékos novemberi béremelését, ami közel 82 milliárd forint, és a minden egészségügyi dolgozónak járó bruttó 500 ezer forintos egyszeri juttatást, mely 101,3 milliárdos kiadást jelent. A járvány elleni védekezéssel kapcsolatos eszközök beszerzésére november végéig közel 600 milliárd forintot költöttek a megfelelő állami szervek.

A Gazdaságvédelmi Alapba a tárcáktól történő elvonásokkal és átcsoportosításokkal összesen 1366 milliárd forint állt rendelkezésre, azonban november végére a gazdasági visszaesés vártat meghaladó mértékére tekintettel hozott intézkedések miatt jelentős túlköltésre került sor mintegy 3044 milliárd forint összegben, ami az alap felülről nyitottsága miatt lehetséges.

A kormányzati akcióterv 5 programot tartalmazott:

1. Munkahelyek megőrzése: rövidített munkavégzés (15%-tól 75%-ig terjedő munkaidő-csökkentés esetén) a Kormány – jogszabályban rögzített feltételekkel – 70%-ban átvállalta a kieső munkaidőre járó nettó alapszabványos bért, legfeljebb a nettó minimálbér kétszereséig. A támogatás legfeljebb 3 hónapig volt nyújtható. A kérelmek benyújtási határideje 2020. augusztus 31-én lezárult. A mérnökök és K+F tevékenységekben dolgozók esetében 2020. december 31-ig lehet kérelmezni a 40%-os bérkiegészítést 3 hónapra. Rugalmasabb lett a munkavégzés különböző adminisztrációs és adóteher-könnyítések

bevezetésével a vállalkozások számára. A vállalatok számára a bérköltségek csökkentését elősegítette az is, hogy 2020. július elsejétől 2 százalékponttal csökkent a szociális hozzájárulási adó.

2. Munkahelyteremtés: egyszerűsített pályázati konstrukció nyílt meg azon cégek számára, amelyek ebben a nehéz időszakban is beruházást, technológia változtatást, környezetvédelmi fejlesztéseket terveztek, illetve a vállalkozásnál épp nem foglalkoztatható munkavállalók online átképzését vállalták. Megkapták a diplomát azok az egyetemi hallgatók, akik befejezték a tanulmányaikat, de nyelvvizsga hiányában nem vehették át a diplomájukat.
3. A kiemelt ágazatok védelme: a turizmus, az egészségipar, az élelmiszeripar, a mezőgazdaság, az építőipar, a logisztika, a közlekedés, a film- és kreatív ipar újraéledését beruházási támogatási programokkal, kedvezményes tőke- és garanciatámogatott hitelekkel, infrastrukturális fejlesztések támogatásával és adócsökkentésekkel segíti a Kormány a következő 3 évben.
4. A hazai vállalkozások finanszírozása: a magyar vállalatok számára kamat- és garanciatámogatott hitelek állnak rendelkezésre, amihez állami garanciaprogram társul. Emellett tőkeprogramok indultak a magyar cégek védelmében.
5. Családokat és nyugdíjasokat segítő intézkedések: 2021 év elejétől - négy részletben - visszaépül a 13. havi nyugdíj. 2021-2024 között a januári nyugdíjon felül a nyugdíjban és a nyugdíjszerű ellátásban részesülők 1-2-3-4 heti nyugdíjat/ellátást fognak kapni.

Az adó-, családjogi-, munkahelyvédelmi intézkedések költségvetési hatása – a kormányzat által év végén bejelentett intézkedéseket is figyelembe véve – 757 milliárd forintot tesznek ki.S

A Kormány közvetlen költségvetési hatással nem járó intézkedésekkel is hozzájárult a gazdasági visszaesés mérsékléséhez. A törlesztési moratórium lehetővé tételével a kamat- és tőketörlesztésekre mintegy 3600 milliárd forintnyi átmeneti likviditási segítséget kaptak a vállalkozások és a háztartások. December közepén a Kormány döntött arról, hogy a családok és a vállalkozások hitel-visszafizetési moratóriumát

változatlan feltételek mellett 2021. július 1-jéig meghosszabbítja.

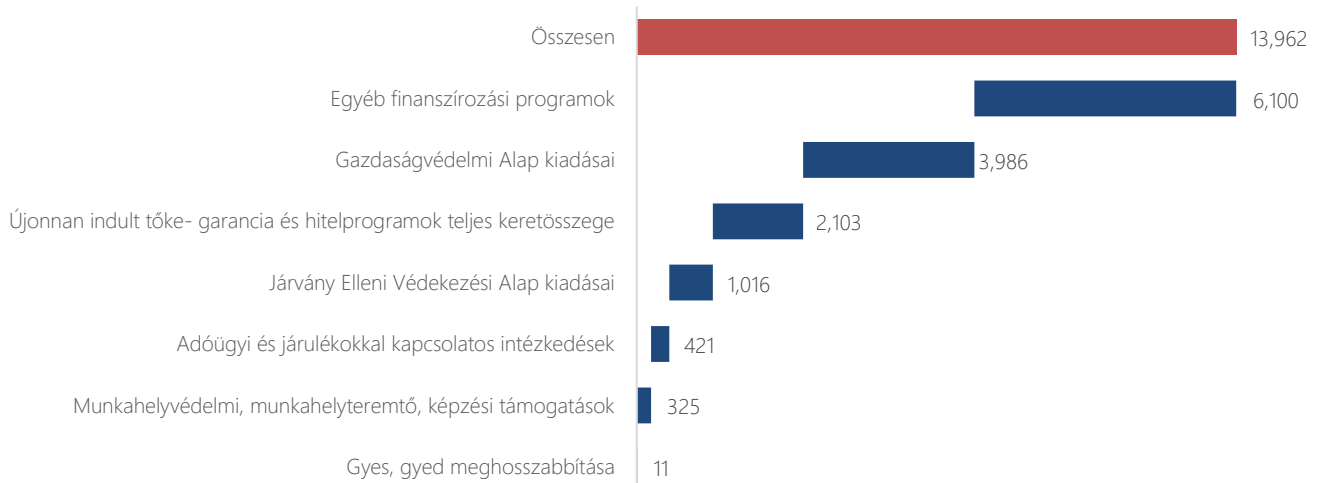
Az állam több mint 2100 milliárd forint értékben tette lehetővé garanciák vállalását és kamattámogatott hitelprogramok indítását. A Magyar Nemzeti Bank által meghirdetett NHP Hajrá program, amelynek célja, hogy elősegítse a mikro- kis- és középvállalkozások hitelhez

jutását és átsegítse őket a járvány okozta gazdasági nehézségeken, elindulásakor 1500 milliárd forint összegben nyújtott segítséget. A hitel jelentős mértékű kihasználása miatt novemberben a monetáris tanács a keretösszeg 1000 milliárd forintos megemeléséről döntött,

így a vállalkozások számára összesen 2500 milliárd forintnyi forrás áll rendelkezésére.

23. ábra: A bevezetett intézkedések léptéke 2020-ban

(milliárd forint)

Forrás: PM

A meghozott, költségvetési és egyéb intézkedések léptéke eléri a GDP 30%-át. Az intézkedésekkel számításaink szerint a gazdasági visszaesés mértékét 5,6%-ponttal sikerült tompítani, és a támogatási programok 586 ezer álláshelyet védtek meg.

Költségvetési kitekintés a 2021-2024 évekre

2021-ben középpontban marad a járvány elleni védekezés, továbbra is elsőrendű feladat az egészség védelme mellett a gazdaságvédelem és a gazdaság újraindítása. Ezzel párhuzamosan meg kell őrizni az elmúlt évek sikeres kormányzati politikájának kiemelt elemeit, a családvédelem és otthonteremtés, valamint a munkaalapú társadalom építésének vívmányait.

A 2021. évi költségvetési törvény elfogadása után a makrogazdasági környezet sokkal kedvezőtlenebbül alakult a vártnál, ami rosszabb kiindulási alapot teremt a 2021-es évre. A Kormánynak a sikeres költségvetési politikája, az adósság csökkentésében elért eredmények lehetőséget teremtenek arra, hogy az alacsony költségvetési hiány elérése nem

megszorításokkal, hanem a gazdaság újraindítását segítő és a családok helyzetét javító intézkedésekkel párhuzamosan a korábban elindított programok megtartása, sőt bővítése mellett történhet. Mindezen szempontok érvényesülése mellett reális a 2021. évre 6,5%-os, 2022-re 4,8%-os, 2023-ra 3%-os és 2024-re 2%-os GDP-arányos hiánycél kitűzése.

A középtávú költségvetési pálya tarthatóságát biztosítja, hogy 2022-től is rendelkezésre állnak a központi tartalékok (Országvédelmi alap 60 milliárd és a Rendkívüli kormányzati intézkedések 135 milliárd forint összegben).

A járvány okozta gazdasági visszaesés az elkövetkező években is érezteti negatív hatását az adóbevételeknél. Ennek ellenére a Kormány az adócsökkentések eddig is bevált politikáját követi az eddig sikeresnek bizonyult intézkedések folytatásával, további könnyítések, illetve fehérítési intézkedések bevezetésével.

Az iparűzési adó 2021-ben a felére, 2 százalékhelyett 1 százalékhelyett csökken a kis- és középvállalkozások, valamint az egyéni vállalkozások körében. Az intézkedés eredményeként mintegy 150 milliárd forint marad az érintett vállalkozásoknál. A kieső iparűzési bevételeket a Kormány a 25 ezer fő alatti

kis- és közép- vállalkozások esetében kompenzálja, a nagyobb önkormányzatok esetén pedig egyenként tekinti át a pénzügyi helyzetet.

A kisvállalati adó (KIVA) igen kedvező adózási környezetet teremt a foglalkoztatásban fontos szerepet játszó kis- és középvállalkozások számára. Tekintettel arra, hogy az adónem a szociális hozzájárulási adót is kiváltja, összhangban a meghozott intézkedésekkel, a kulcsa 12%-ról 11%-ra tovább mérséklődik 2021. január 1-jétől. Továbbá az adónem igénybevételi korlátjai is bővülnek 2021-től, 1 milliárd forint helyett már 3 milliárd forint bevételi határig választható ez az egyszerűbb adózási forma. Ezzel összhangban pedig a megszűnési korlát 3 milliárd forintról 6 milliárd forintra emelkedik.

A járvány ősszel kezdődő második hullámában is kiemelten nagy hangsúlyt fektet a kormány a munkaerő iránti kereslet fenntartására, így a korlátozások idejére a munkáltatói adó- és járulékterhek ismét elengedésre kerülnek a válság által leginkább érintett ágazatokban. A járulékterhek elengedését 2021. január 31-ig a kormány meghosszabbította.

A gazdaság fehéritése és a gazdaság versenyképességének további növelése érdekében 2021-től a KATA adónem szabályozása változik. Azon kisadózó vállalkozások esetében, amelyek egy kifizetőtől származó bevétele az adóévben meghaladja a 3 millió forintot, a kifizető a számlázott összeg 3 millió forint feletti részére 40%-os mértékű többletadót köteles megfizetni. Továbbá a kapcsolt vállalkozások között a 40%-os többletadó a teljes bevétel után megfizetendő. A változás nem érinti a magánszemélyeknek nyújtott szolgáltatásokat, kisebb vállalkozókat, akik az eredeti szabályozás szellemében alkalmazták az adónemet. A módosítás az adónemen keresztül történő adóoptimalizálás visszaszorítását célozza.

A kis- és középvállalkozások likviditásának segítése érdekében az adóhatóság rövidebb időszak alatt teljesíti az általános forgalmi adó esetén a visszaigénylő pozícióban levő kkv-k számára a kiutalást.

A kedvező beruházási tendenciák fenntartása érdekében 500 millió forintról fokozatosan, 3 lépésben csökken a kis- és középvállalkozásokra vonatkozó fejlesztési adókedvezmény értékhatára. 2019 második felétől 300-400 millió forintra, 2021-től 200-300 millió

forintra, míg 2022-től 50-100 millió forintra csökken az adókedvezmény igénybevételének korlátja.

A vállalkozások likviditásának javítása és adminisztratív terhek mérséklése érdekében 2019-től megszűnt a 100 millió forint éves árbevétel feletti vállalkozások kötelező adóelőleg kiegészítési kötelezettsége a társasági adó, az innovációs járulék, valamint az energiaellátók jövedelemadója esetében. 2020-ban pedig már a helyi iparüzési adó esetében is eltörlésre került az év végi feltöltési kötelezettség. Ezt a folyamatot folytatva 2021-től egyszerűsödik az iparüzési adó, megszűnik az ideiglenes iparüzési tevékenység utáni adó, így csökkennek a vállalatok adminisztrációs terhei.

A versenyképesség javítását és a beruházások növekedését támogatja, hogy jelentősen megnövekedett a fejlesztési tartalék értékhatára 2019-ben: 500 millió forintról 10 milliárd forintra, ami a profitot visszaforgató vállalkozásokat segíti. 2020 tavaszától a fejlesztési tartalék 50%-os korlátja eltörlésre került, így már a teljes adózás előtti eredmény értékéig - de legfeljebb 10 milliárd forint összegig - igénybe vehetik az adózók, már a 2019-es adóévre visszamenőleg is. A folyamat betetőzéseképp 2021-től a fejlesztési tartalék 10 milliárd forintos korlátja is eltörlése kerül.

A lakásépítések elősegítése céljából 2020. július 22-jétől a rozsdáövezetekben a lakásépítések és a bérbeadás 27% helyett 5%-os áfakulccsal adóznak 150 négyzetméter hasznos alapterületig. A rozsdáövezetek kijelölése folyamatban van.

2021. január 1-jétől az otthonteremtési akcióterv keretében az új építésű lakások értékesítésére vonatkozó adómérték ismét 5 százalékra csökken. A kedvezményes adómérték 2023. január 1-jén hatályát veszti, de átmeneti szabályozás vonatkozik a kivezetés időszakára.

Jelentősen egyszerűsödik az illeték szabályozása is. 2021. január 1-jétől – főszabály szerint – megszűnik az első fokú közigazgatási hatósági eljárásért fizetendő eljárási illetékkötelezettség. Továbbá a gyermekes családok otthonteremtésének elősegítése érdekében 2021. január 1-jétől mind az új, mind a használt lakások megvásárlása mentes a visszerhes vagyonszerzési illeték alól, ha a vásárlásnál a vagyonszerző a családi otthonteremtési kedvezményt (CSOK) használja fel.

A 2019 decemberében elfogadott adóváltozások egyik legfontosabb elemeként kiterjesztésre került az online számlázás rendszere, amelyben jelenleg a vállalkozások azon számlák adatait küldik el elektronikus úton az adóhivatalhoz, amelyeket belföldi adóalanyok részére állítanak ki, és 2020. július 1-jétől a százezer forint áfa-tartalomban meghatározott küszöbérték is eltörlésre került. A járvány miatt a változáshoz való alkalmazkodási idő megnövelésével az adóhatóság szeptember 30-ig türelmi időszakot biztosított az Online Számla rendszerbe július 1-ig regisztrált adózóknak. 2021. január 4-étől pedig a magánszemélyeknek kiállított számlák adatait is be kell küldeni az adóhatóság számára, mely kiterjesztés esetén az adóhatóság március 31-ig szankciómentes időszakot biztosít. Az online számlaadat szolgáltatás kiterjesztése mellett, hogy évente akár több tízmilliárd forinttal növelheti a költségvetési bevételeket, könnyít a vállalkozások adminisztrációs terhein is, hiszen az adóhivatal várhatóan 2021 közepétől kijaánlja az áfa-bevallási tervezetüket. Mindemellett a gazdaság fehéritésén és a vállalkozói terhek csökkentésén keresztül ez a változás hozzájárul a gazdaság versenyképességének javulásához is.

A reklámadó 2019. július 1-jétől felfüggesztésre került, azzal a céllal, hogy a digitális gazdaság adózása tükrözze a technológia fejlődésével járó előnyöket és az intézkedés ösztönözze a piac további bővülését.

A SZÉP-kártya szociális hozzájárulási adója eltörlésre került 2021. június 30-ig; 2020-ban és 2021-ben a kedvezményes adózású keretösszeg 800 ezer forintra nőtt a versenyszférában, 400 ezer forintra pedig a közszférában, hozzájárulva a hazai turizmus élénkítéséhez a járványhelyzet megszűnése után.

A járvány elleni védekezéshez és a gazdaság újraindításához szükséges források biztosítása érdekében a járvány által kevésbé érintett szektorokban, a kiskereskedelemben és bankszektorban különadót vezetett be. A kiskereskedelmi különadó alapja a kiskereskedelmi tevékenységből származó árbevétel összege, míg az adókulcs a cégek teherbíró képessége alapján progresszív módon került meghatározásra.

Ezen túlmenően a járvány elleni védekezéshez jelentős forrásokat biztosít 2020-ban a pénzügyi szervezetek különadójának rendszerére épülő, hitelintézetek járványügyi helyzettel összefüggő különadója is. A

hitelintézetek által befizetett hozzájárulási többlet összege 2021-től kezdve 5 éven át egyenlő részletekben levonható a pénzügyi szervezetek különadójának tárgyévi adókötelezettségéből.

A jövedéki adót érintő egyszerűsítés és adócsökkentés, hogy 2021-től ismét adómentessé válik a házi- és bérfőzdei pálinkafőzés.

Az adóbevételek növekedéséhez járulhat hozzá 2021-ben, hogy az uniós adóminimum elérése érdekében 2021. április 1-jéig további két lépcsőben emelkedik valamennyi dohánytermék jövedéki adómértéke. Az adóemelés egyetlen indoka, hogy Magyarország megfeleljen az EU előírásainak.

A költségvetési prioritások érvényesülésének érdekében 2021-ben a költségvetési törvény két önálló alapot határoz meg:

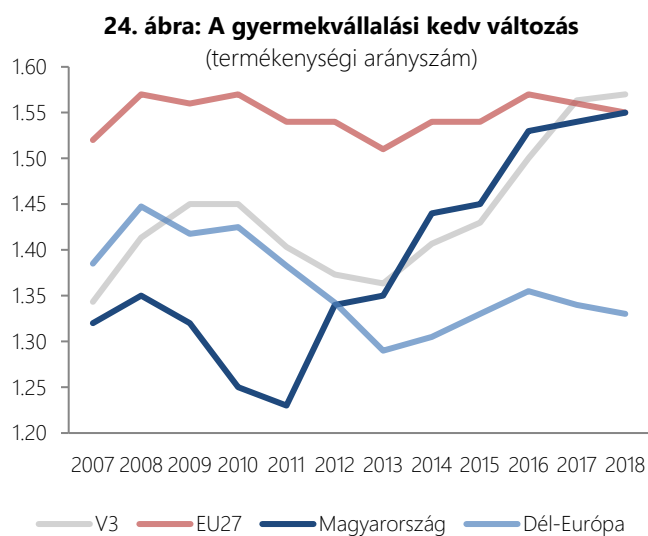
- A költségvetés egyik meghatározó pillére az Egészségbiztosítási és Járvány Elleni Védekezési Alap (EJEVA), mely a 2020. évhez képest megújult szerkezetben, egy alapon tartalmazza a járvány elleni védekezéshez, illetve az egészségügyi ellátórendszer működtetéséhez szükséges forrásokat, mintegy 3000 milliárd forint összegben.
- A Gazdaságvédelmi Alap, mely a gazdaság újraindítására, a kormányzati beruházásokra és a foglalkoztatás elősegítésével kapcsolatos kormányzati programokra, intézkedésekre teremti meg a szükséges fedezetet mintegy 2550 milliárd forint összegben.

A járvány gazdasági hatásainak leginkább kitett szektorok (ilyen a turizmus, egészségipar, kreatív ipar, élelmiszeripar, mezőgazdaság, építőipar, közlekedés és logisztika) védelmére jelentős források biztosítottak. Az elkövetkező három évben ezeket az ágazatokat beruházási támogatási programokkal, kedvezményes tőke- és garanciatámogatott hitelekkel, infrastruktúra-fejlesztések támogatásával és adócsökkentésekkel segíti a kormány. A turizmus területén, szállodák és éttermek számára fejlesztési és hitelprogramot biztosít a Kormány.

A költségvetési kitekintés az eddig meghozott kormányzati intézkedések figyelembevételével készült. Az előrejelzés számol:

- az előző évekhez hasonlóan jelentős közúti és vasúti fejlesztésekkel,

- a Magyar Falu Program és a Modern Városok Program előrehaladásával,
- az Egészséges Budapest Program keretében sorra kerülő beruházásokkal,
- nagyvállalati beruházási támogatásokkal,
- turisztikai, zöldgazdasági és egyéb gazdasági fejlesztésekkel,
- a hazai agrárium erősítése érdekében 2020 és 2030 között biztosítandó öntözésfejlesztési támogatásokkal,
- óvodafejlesztési programok támogatásával,
- a bölcsődefejlesztési program folytatásával,
- az ápolási díjnak és a 2019-től bevezetett, gyermekek otthongondozási díjának tervek szerinti emelkedésével;
- a Babaváró támogatással és a Falusi CSOK igénybevételével (erre 2022-ig van lehetőség),
- a nagycsaládosok személygépkocsi-szerzési támogatásának folytatódásával,
- a járvány elmúltával az idegen nyelvi oktatási stratégia elindulásával,
- a határon túli gazdaságfejlesztési programok folytatódásával.

A Kormány a 2021-es költségvetés elfogadását követően újabb családpolitikai intézkedéseket fogadott el, amelyek hatása a költségvetési pályában is érvényesül. 2021. július 1-jétől emelkedik a csecsemőgondozási díj mértéke a jelenlegi 70 százalékról a bruttó fizetés 100 százalékára, ami évente 80 ezer családot érint. 2021. január 1-jétől akár 3 millió forint felújítási támogatást igényelhetnek a gyermeket nevelő családok. A lakásfelújítási program mellett a kormány kedvezményes hitel lehetőséget is biztosít. A

hitel mértéke maximum 6 millió forint lehet, kedvezményes 3 százalékos kamattal. A felvett hitel összegből 3 millió forint vissza nem térítendő támogatás, mely a felújítás végén vehető igénybe.

Az uniós forrásoknál 2014-2020-as programozási időszak vége felé tartunk, ami miatt az ehhez tartozó 2021. évi kifizetések csökkenni fognak, azonban a korábbi években a hazai költségvetés által megelőlegezett projektek megvalósítása és ebből következően az előlegek felhasználása nem esik vissza, ami hozzájárul a járvány okozta gazdasági visszaesésből történő kilábaláshoz. Az előleg-felhasználás révén az Európai Uniótól igényelhető pénzforrások összege is számottevő marad, ami a pénzforgalmi hiány, és így az államadósság alakulása szempontjából is pozitív tényező maradt.

Kiemelten fontos, hogy 2021. évben már számolni tudunk az új, 2021-2027-es tervezési periódus keretében meghirdetésre kerülő programokkal. Az új uniós források két nagy blokkra tagolhatók: egyrészt a hagyományos többéves pénzügyi keret (MFF) kohéziós politikai forrásai, másrészt az Európai Bizottság által meghirdetett helyreállítási csomag, az ún. „Következő Nemzedék EU” forrásai, amelynek legnagyobb programja az ún. „Helyreállítási és Ellenálló Képesség Eszköz” (RRF). Az RRF középtávú célok eléréséhez biztosít forrásokat. A programcsomag része továbbá a REACT EU, amelynek célja, hogy rövid távon, gyorsan elérhető forrásokat biztosítson.

Az MFF kapcsán a Kormány kiemelt célkitűzése a gazdasági és társadalmi versenyképesség növelése a területi egyenlőtlenségek csökkentése mellett. Erre a célra várhatóan 9100 milliárd forint uniós forrás fog rendelkezésre állni a következő 7 év során. A kohéziós források felhasználásának feltétele a Partnerségi Megállapodás és az egyes Operatív Programok elkészítése, azok jóváhagyása. A Kormány szándéka szerint a 2021-2027-es felhívások már 2021 januárjában meg fognak jelenni.

Az RRF a Következő Nemzedék EU eszköz központi eleme. A tartós fellendüléshez nélkülözhetetlen beruházások és reformok támogatását, a tagállamok gazdasági és társadalmi ellenálló képességének javítását, valamint a zöld és a digitális átmenet előmozdítását célozza. A finanszírozás vissza nem térítendő támogatások formájában, valamint kölcsönök útján történik.

Magyarország részesedése az RRF vissza nem térítendő támogatásaiból 6,27 milliárd euró, mintegy 2.200 milliárd forint, a hitel kerete pedig 10,03 milliárd euró, mintegy 3.500 milliárd Ft. (Összesen így 5.700 milliárd forint.) A vissza nem térítendő keret 70%-át 2022 végéig kell lekötöni, míg a fennmaradó keret csak 2023-ban kerül allokálásra. Az RRF hitel kerete 2023 végéig hívható le. Az RRF keretében strukturális reformokat és szorosan hozzájuk kapcsolódó beruházásokat lehet finanszírozni, kiemelt figyelmet fordítva az ország specifikus ajánlásokra, valamint a zöld és digitális átmenethez való hozzájárulásra. Az RRF esetében - a kohéziós forrásokkal szemben - nincs társfinanszírozási kötelezettség.

A REACT EU egy kiegészítő támogatás, melyet a járvány okozta válságot ellensúlyozó intézkedésekhez nyújt az Európai Unió, a források elsősorban bértámogatásokhoz, a kis- és közepes vállalkozások megsegítéséhez járulnak hozzá, illetve az egészségügynek nyújtanak támogatást. A REACT EU forrásoknál is igaz, hogy nincs társfinanszírozási kötelezettség, és régiókatégtől függetlenül, így a Közép-magyarországi Régióban és Budapesten is felhasználható. A REACT EU mintegy 0,95 milliárd eurós (330 milliárd forint) forrást allokál Magyarországnak részére, a forrásait 2023 végéig kell felhasználni.

Az orvosok 3 lépcsőben jelentős béremelésben részesülnek, a fizetések 2021-től három év alatt minden korábbinál nagyobb mértékben fognak emelkedni, amire a jövő évi költségvetés lehetőséget biztosít.

2021. január elsejével nemcsak a szakorvosok, hanem az alapellátásban dolgozó orvosok és szakdolgozók is jövedelmük emelkedésére számíthatnak. Erre a célra allokált forrás több mint 71 milliárd forint.

2021 év elejétől - négy részletben - visszaépül a 13. havi nyugdíj. 2021-2024 között a januári nyugdíjon felül a nyugdíjban és a nyugdíjszerű ellátásban részesülők 1-2-3-4 heti nyugdíjat/ellátást fognak kapni. Ezen túl azokban az években, amelyekben a GDP növekedése meghaladja a 3,5%-ot a nyugdíjasok újra részesülhetnek nyugdíjprémiumban.

Az ország biztonságának növelését szolgálja a Honvédelmi Minisztérium költségvetésének dinamikus emelkedése.

A kamatkiadás – bár nominálisan emelkedik 2023-tól – GDP arányosan várhatóan 0,2 százalékponttal alacsonyabb lesz 2024-re. A lakosság által tartott állampapírok állományának növekedése valamint a 2020. évi járvány okozta adósságemelkedés növeli ugyan a kamatkiadásokat, azt azonban részben ellensúlyozza, hogy a hozamkörnyezet kedvezően alakul. Az adósság finanszírozása döntően hazai forrásokból történik, így a magyar háztartásokhoz, gazdasági szereplőkhöz kerülő kamatjövedelmek a GDP emelkedéséhez, közvetve az adóbevételek növekedéséhez is hozzájárulnak a későbbiekben.

Az önkormányzatoknál 2016 és 2018 között jelentős szufficités pénzforgalmi egyenleg alakult ki az uniós források beérkezése miatt. E források felhasználása révén ez a többlet hiányba fordult át 2019-ben. A 2019-től kezdve ezen terület az uniós módszertan szerint GDP arányosan csak marginális hiányt mutathat.

TÁBLÁZATOK

1. MAKROGAZDASÁGI PROGNÓZIS 2020-2024

(éves változás, százalék)

	Tényadat	Előrejelzés				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
GDP növekedése és szerkezete						
GDP	4,6	-6,4	3,5	5,4	4,0	4,2
GDP belföldi felhasználása	6,0	-3,5	1,5	5,2	3,4	3,7
Háztartások fogyasztása, ebből:	4,2	-3,0	3,6	3,9	3,3	3,5
Fogyasztási kiadás	4,6	-2,9	3,5	4,8	4,1	4,3
Természetbeni társadalmi juttatás	2,4	-3,5	3,7	0,4	0,2	0,2
Közösségi fogyasztás	4,7	0,8	-1,2	0,3	1,4	1,5
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	12,2	-10,2	-2,2	10,5	4,2	4,7
Áru- és szolgáltatásexport	5,8	-9,6	7,0	7,4	6,4	7,0
Áru- és szolgáltatásimport	7,5	-6,2	4,4	7,1	5,8	6,7
Munkaerő-piaci mutatók						
Bruttó bér-és keresettömeg	11,8	5,2	4,4	8,0	8,7	8,6
Bruttó nominális átlagkereset	11,4	9,3	4,7	5,5	7,2	7,8
Nettó nominális átlagkereset	11,4	9,3	4,7	5,5	7,2	7,8
Egy keresőre jutó nettó reálbér	7,7	5,8	1,7	2,5	4,1	4,7
Foglalkoztatottak száma ¹	1,0	-1,4	-0,1	0,7	0,4	0,2
Termelékenység ¹	3,6	-5,1	3,7	4,7	3,6	3,9
Infláció	3,4	3,3	3,0	3,0	3,0	3,0

¹ Munkaerő felmérés statisztika alapján számítva.

2. KÖLTSÉGVETÉSI PROGNÓZIS 2020-2024

2. a. táblázat BEVÉTELI OLDAL

(milliárd forint)

	Tényadat	Előrejelzés				
	2019	2020 várható	2021 várható	2022 irányszám	2023 irányszám	2024 irányszám
Gazdálkodó szervezetek befizetései	1 414,4	1 603,8	1 567,7	1 750,4	1 961,3	2 044,2
Fogyasztáshoz kapcsolt adók	6 140,1	6 206,7	6 586,0	6 943,8	7 288,3	7 734,3
Lakosság befizetései	2 698,3	2 816,8	2 902,3	3 097,2	3 345,0	3 585,5
Költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok	2 251,1	2 567,1	1 490,0	1 490,0	1 490,0	1 490,0
Központi költségvetési szervektől származó befizetések	137,4	26,0	26,4	26,4	56,4	82,1
Központi maradványalapba történő befizetések	286,6	335,0				
Társadalombiztosítási alapok befizetése	0,3					
Helyi önkormányzatok befizetése	55,2	67,5	165,5	165,5	165,5	165,5
Elkülönített állami pénzalapok befizetése	91,2	38,9	21,2	21,2	21,2	21,2
Állami vagyonnal kapcsolatos bevételek	217,5	287,9	136,3	146,4	142,4	142,4
Egyéb bevételek	38,8	45,0	18,6	19,0	18,9	18,4
Uniós programok bevételei	1 251,4	1 613,9	1 071,3	1 333,2	1 764,4	1 092,2
Uniós támogatások utólagos megtérülése	211,4	1,9				
Vámbeszedési költség megtérítése	16,0	15,6	17,3	20,5	21,7	23,3
Bevételek összesen	14 809,9	15 626,2	14 002,5	15 013,5	16 275,0	16 399,0
Kamatbevételek	258,4	242,7	138,0	78,9	74,4	64,5
Bevételi főösszeg	15 068,3	15 868,9	14 140,5	15 092,3	16 349,4	16 463,5

2. b. táblázat KIADÁSI OLDAL

(milliárd forint)

	Tényadat	Előrejelzés				
	2019	2020 várható	2021 várható	2022 irányszám	2023 irányszám	2024 irányszám
Egyedi és normatív támogatások	421,2	662,2	464,3	471,5	471,5	471,5
Közszolgálati műsorszolgáltatás támogatása	80,1	84,8	97,7	100,6	103,6	106,7
Szociálpolitikai menetdíj támogatás	89,1	67,5	137,7	137,7	137,7	137,7
Lakásépítési támogatások	191,2	252,8	369,5	402,1	230,2	177,5
Nemzeti család- és szociálpolitikai alap	654,3	655,7	671,5	685,7	688,5	692,8
Költségvetési szervek és szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok	9 558,1	12 206	8 402,9	8 253,4	7 909,7	8 003,9
Társadalmi önszerveződések támogatása	5,6	4,3	5,8	11,8	5,8	5,8
Társadalombiztosítási alapok támogatása	467,6	652,0	1 341,5	2 031,5	2 168,3	2 358,7
Helyi önkormányzatok támogatása	778,5	811,4	927,7	857,9	854,9	853,6
Elkülönített állami pénzalapok támogatása	76,9	233,3	71,0	76,3	76,3	76,3
Uniók programok kiadásai	1 566,1	1 942,3	1 600,9	1 621,7	1 570,7	1 372,6
Nemzetközi pénzügyi kapcsolatokról eredő kiadások	6,1	10,8	13,7	11,7	6,6	6,6
Adósságszolgálati járulékos kiadások	38,7	45,3	33,9	34,9	36,4	36,2
Egyéb kiadások	67,2	94,7	136,5	166,3	181,7	196,4
Rendkívüli kormányzati intézkedések			118,0	135,0	135,0	140,0
Céltartalék			184,6	250,5	313,2	453,7
Országvédelmi alap				60,0	60,0	60,0
Járvány elleni védekezés központi tartaléka			25,0			
Gazdaságvédelmi programok központi tartaléka			68,0			
Pénzbeli kárpótlás	2,5	2,2	2,0	1,7	1,5	1,2
Kezességérvényesítés	14,8	14,4	39,0	32,0	28,0	28,0
Állami vagyonnal kapcsolatos kiadások	517,1	1 284,9	657,0	847,2	858,8	989,0
Hozzájárulás az EU költségvetéséhez	365,3	449,8	450,4	458,5	686,0	642,4
Kiadások összesen	14 900,2	19 474,4	15 818,3	16 648,1	16 524,4	16 810,6
Adósságszolgálati kamatkidadások	1 100,5	1 223,3	1 203,8	1 201,7	1 264,2	1 323,6
Kiadási főösszeg	16 000,8	20 697,7	17 022,1	17 849,8	17 788,6	18 134,3

2. c. táblázat EGYENLEG ÉS TOVÁBBI MUTATÓK

(milliárd forint)

	Tényadat	Előrejelzés				
	2019	2020 várható	2021 várható	2022 irányszám	2023 irányszám	2024 irányszám
Központi költségvetés elsődleges egyenlege	-90,3	-3 848,2	-1 815,8	-1 634,7	-249,4	-411,6
Központi költségvetés elsődleges egyenlege a GDP %-ában	-0,2%	-8,3%	-3,7%	-3,0%	-0,4%	-0,7%
Központi költségvetés egyenlege	-932,5	-4 828,8	-2 881,6	-2 757,5	-1 439,2	-1 670,8
Nyugdíjbiztosítási alap egyenlege	-127,6	-319,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Egészségbiztosítási alap egyenlege	-107,2	-286,8	-465,3	0,0	0,0	0,0
Elkülönített pénzalapok egyenlege	39,5	34,5	5,3	20,9	9,2	27,2
Központi alrendszer egyenlege	-1 127,9	-5 400,7	-3 341,6	-2 736,5	-1 429,9	-1 643,5
Helyi önkormányzatok egyenlege	-76,3	-96,7	-301,8	-132,2	-136,5	144,2
Államháztartás egyenlege	-1 204,2	-5 497,4	-3 643,4	-2 868,7	-1 566,4	-1 499,4
ESA híd	219,2	1 518,3	411,6	272,5	-174,2	251,6
Kormányzati szektor ESA egyenlege	-985,0	-3 979,1	-3 231,8	-2 596,3	-1 740,6	-1 247,8
Kormányzati szektor ESA egyenlege a GDP %-ában	-2,1%	-8,6%	-6,5%	-4,8%	-3,0%	-2,0%

